

ساماندهی کسب و کارهای

لجستیک معکوس

REVERSE
LOGISTICS

(خرید، تفکیک از مبدا، بازرسی و جمع آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی)

نگارش ۱- آذر ۱۴۰۰

ساماندهی کسب و کارهای

لجستیک معکوس

REVERSE LOGISTICS

(خرید، تفکیک از مبدا، بازرسی و جمع آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی)

فهرست

- معرفی ۳
- دستورالعمل صدور مجوز ۱۳
- دستورالعمل ساماندهی نحوه فعالیت و تنظیم گری مناسبات ۲۱

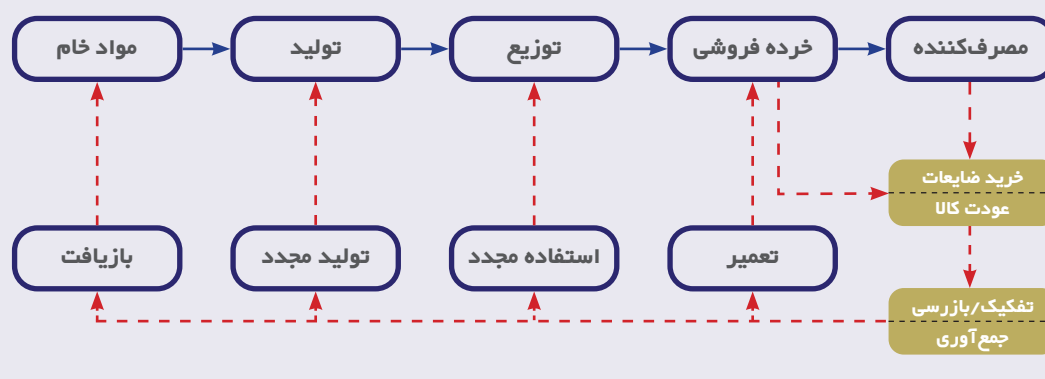
معرفی

اشتغال بالا و ارزش افزوده مثال زدنی صنایع بازیافت، که موجب شده امروزه پیشرفته‌ترین کشورهای جهان در سودای توسعه این صنعت با یکدیگر رقابت ورزند، تابعیتی مستقیم از کارایی و کیفیت نظام خرید، تفکیک از مبدا، بازرسی و جمع‌آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی از شهروندان دارد. در این کشورها، نقطه تمرکز بنگاه‌های اقتصادی بر فرآیندهای لجستیک معکوس و زنجیره تامین حلقه بسته قرار گرفته است که زیربنای ایجاد ارزش افزوده اقتصادی توأم با رعایت ملاحظات محیط‌زیستی هستند. این پارادایم اکنون در کلیه بازارها از جمله بخش‌های صنعتی و فناوری پیشرفته، تجاری و محصولات مصرفی رو به گسترش است و گردش مالی جهانی این بازار سالانه یک تریلیون دلار تخمین زده می‌شود. لجستیک معکوس فرآیند برنامه‌ریزی، اجرا و کنترل جریان کارآمد و به‌صرفه مواد و کالاهای قابل بازیابی (خام، در حال تولید و کالاهای تولید شده) اعم از مرجوعی، معیوب و ضایعات و اطلاعات مربوط به آنها از مصرف‌کننده نهایی به سمت مبدا تولید با هدف برگرداندن آن به زنجیره ارزش یا دفع آنها و شامل فعالیتهای زیر است:

- **خرید و دریافت:** مواد و کالاهای قابل بازیابی (اعم از مرجوعی، معیوب و یا ضایعات) با مراجعه به محل استقرار شهروند (مبدا) یا با مراجعه شهروند به مرکز جمع‌آوری در ازای وجه نقد یا اعتبار از خریداری و دریافت می‌گردد.
- **تفکیک و بازرسی:** گروه‌های مختلف مواد و کالاهای قابل بازیابی بر حسب ماهیت در مبدا توسط شهروند جداسازی شده و یا برحسب کیفیت توسط عوامل مرکز جمع‌آوری بازرسی شده و جهت استفاده مجدد، تعمیر، تولید مجدد یا پردازش و بازیافت دسته‌بندی و ارسال می‌گردند.
- **جمع‌آوری:** گروه‌های مواد و کالاهای قابل بازیابی توسط ناوگان و تجهیزات مناسب برای حمل آن گروه‌ها در دوره‌های زمانی منظم یا بنا بر سفارش شهروند، به موجب گارانتی یا به اقتضای خدمات پس از فروش در مرکز جمع‌آوری، جمع‌آوری می‌گردند.

لجستیک

لجستیک معکوس

شکل ۱- فرآیند لجستیک معکوس

اجزای زنجیره مستقیم یا روبه‌جلوی لجستیک شیر پاستوریزه را در نظر می‌گیریم: جمع‌آوری شیر خام از دامداری‌ها و حمل آن به کارخانه، تصفیه، پاستوریزاسیون و بسته‌بندی شیر درون بطری در کارخانه و حمل آن به انبار، تحویل شیر به شرکت پخش و توزیع آن در شبکه مویرگی، و خرده‌فروشی آن به شهروندان در سوپرمارکت‌ها. در این فرآیند ممکن است:

- گروهی از شهروندان با بطری‌های فاقد برچسب یا دارای برچسب مخدوش مواجه شوند،
- گروهی دیگر با بطری‌هایی که تاریخ مصرف محتویات آن گذشته،
- گروهی دیگر پس از مصرف شیر درون بطری‌ها صاحب تعدادی بطری خالی شیر باشند،
- بخشی از بطری‌ها ناخواسته معیوب شوند یا بشکنند و گروهی از شهروندان با مقداری بطری معیوب مواجه باشند،
- بخشی از محصولات اساسا فروش نرود.

هر پنج گروه بالا با دور ریخته شدن، موجب تولید پسماند و هدر رفتن دارایی‌ها می‌گردند، اما چنانچه قابلیت بازگرداندن و تعویض یا بازپرداخت تمام یا بخشی از کالا موجود باشد، عملا امکان کاهش تولید پسماند و در عین حال انباشت مقادیری بطری قابل بازیابی در فروشگاه فراهم می‌گردد.

شبکه لجستیک معکوس پس از دریافت این اقلام از مسئول فروشگاه، بطری‌های فاقد برچسب یا دارای برچسب را جهت اصلاح بسته‌بندی به انتهای خط تولید کارخانه ارسال کرده و با صرف زمان و هزینه‌ای اندک به بازار بر می‌گرداند، بطری‌های تاریخ مصرف گذشته و خالی را جهت شستشو و استریلیزاسیون به ابتدای خط تولید کارخانه ارسال کرده و پس از شستشوی واحد پرکنی می‌نمایند، و بطری‌های معیوب را راهی واحدهای بازیافت می‌نمایند تا پس از بازیافت به مواد اولیه برای تولید بطری یا محصولات دیگر مبدل گردند. این جریان مواد و کالاها که از مصرف‌کننده به سمت ابتدای زنجیره ارزش در حرکت است لجستیک معکوس نام دارد.

در جریان سنتی کالا مدیران بنگاه‌های اقتصادی بر کنترل و مدیریت جریان مستقیم یا روبه‌جلوی مواد و محصولات متمرکز بودند که عمدتاً از سمت تامین‌کنندگان مواد خام به سمت تولیدکنندگان، توزیع‌کنندگان، خرده‌فروشان و نهایتاً مصرف‌کنندگان جریان داشت و از آنجا که لجستیک معکوس مترادف با بازپس‌گیری محصولات مرجوع‌شده بود میانه خوبی با آن نداشتند. در آغاز قرن جدید میلادی، مقررات سخت‌گیرانه محیط‌زیستی شرکت‌ها را در جستجوی راهیایی برای جمع‌آوری محصولاتشان از شهروندان پیش از تبدیل آنها به پسماند قرار داد که در نتیجه، اندک‌اندک لجستیک معکوس به ابزاری کارآمد برای بررسی و مدیریت جریان‌های معکوس یا رو به عقب در زنجیره‌های تامین درآمد و آنها را قادر به رقابت در دامنه‌های پایین سود نمود. مهمترین مزایای لجستیک معکوس عبارتند از:

(۱) توسعه پایدار: تعمیر محصول مرجوعی نسبت به بازتولید آن، بازتولید نسبت به بازیافت ضایعات حاصل از آن و بازیافت ضایعات نسبت به دفع پسماند حاصل از آن، هر کدام نسبت به دیگری به ترتیب رد پای محیط‌زیستی کمتر (از نصف تا یک چهارم) دارند. طراحی یک سیستم کارآمد برای لجستیک معکوس کمک می‌کند تا اثرات نامطلوب حیات بشر بر زمین به حداقل برسد. راهبردهایی مثل استقرار مراکز جمع‌آوری منطقه‌ای و رسیدگی به ضایعات و محصولات مرجوعی در همان مکان، گامی بلند در مسیر تحقق توسعه پایدار از منظر لجستیک است.

(۲) افزایش کیفیت و کاهش هزینه‌ها: بیشتر کالاهای معیوب و مرجوعی را می‌توان تعمیر و مونتاژ مجدد نمود و انجام این کار به‌درستی با افزایش چرخه عمر محصول، ارزش افزوده اقتصادی آنرا حفظ و مانع از اتلاف و زیان می‌شود. ارزیابی تحلیلی علت بازگردانی و فرایند تعمیر این محصولات، پراکندگی نقاط ضعف آنها را معلوم می‌نماید که رفع آنها علاوه بر افزایش کیفیت محصولات، هزینه ناشی از مرجوع‌شدن را تا حد زیادی کاهش می‌دهد.

(۳) افزایش رضایت و حفظ مشتریان و رشد ارزش برندها: هیچ محصولی با نیت پس‌فرستادن خریدار نمی‌شود اما مشتری ممکن است به هر دلیل تصمیم بگیرد آنرا پس دهد. در چنین شرایطی، فقدان سازوکار مناسب لجستیک معکوس می‌تواند با ناراضی و منصرف کردن مشتری ضرر مضاعفی را برای تولیدکننده به همراه آورد. با هموارشدن فرآیندهای لجستیک معکوس می‌توان آن‌ها را حفظ و رضایتشان را جلب نمود.

(۴) کارآمدسازی مدیریت موجودی: فقدان فرآیند مناسب لجستیک معکوس انبارها را از محصولات مرجوعی سرریز کرده، کاهش فضای ذخیره‌سازی در انبار موجب هزینه‌های اضافی برای افزایش این فضا می‌شود. طراحی یک سیستم کارآمد برای لجستیک معکوس، ضمن تسریع روند جایگزینی کالاهای معیوب، فرایند مدیریت موجودی را تسهیل کرده و از طریق کاهش هزینه‌ها، کارایی آن را بهبود می‌بخشد.

مزایای فوق‌الاشاره اندک‌اندک دامنه استفاده از لجستیک معکوس را از ضایعات و کالاهای معیوب و خراب به‌نحوی فراتر آورده که بسیاری از شرکت‌های بزرگ برای بازیافت کالاهای بازیافتی، نوسازی محصولات قدیمی و بازگشت کالاهایی که بیش از حد نیاز در بازار وجود دارند از لجستیک معکوس استفاده می‌کنند. به گزارش انجمن لجستیک معکوس ایالات متحده آمریکا، ساماندهی فرآیندهای لجستیک معکوس در این کشور طی دو دهه گذشته موجب افزایش ۱۲ درصدی GDP این کشور شده و درآمد مستقیم سالانه ۳۶۰ میلیارد دلار و در حلقه‌های بعدی این زنجیره (مشمول بر تعمیر، استفاده و تولید مجدد و بازیافت) تا ۱۸۰۰ میلیارد دلار افزایش داده است که این ارقام با توجه به رشد کسب‌وکارهای اینترنتی از این هم فراتر خواهد رفت. این انجمن همکاری بنگاه‌های اقتصادی (بخش خصوصی)، نهاد حاکمیت و دانشگاه‌ها را سه رکن ساماندهی و توسعه فرآیندهای لجستیک معکوس و در پی آن اقتصاد بازیافت در این کشور می‌داند:

الف) بخش خصوصی: همانگونه که اشاره شد فشار سنگین مقررات محیط‌زیستی، در قدم اول شرکت‌ها را به جستجوی راه‌هایی برای جمع‌آوری محصولاتشان از انتهای زنجیره مصرف کشاند و در ادامه، ابزار لجستیک معکوس به ابزاری برای رقابت میان آنها در دامنه‌های پایین سود مبدل گردید. توسعه تکنولوژی‌های لجستیک معکوس، هزینه‌های این کار را به شدت کاهش داد و این امر به جذب مقادیر بالای سرمایه در این حوزه و ایجاد شرکت‌های تخصصی با شبکه‌های پیشرفته بنگاه‌های همکار در حوزه‌های تولید، پخش، خرده‌فروشی و بازیافت منجر گردید. در نتیجه، طی یک بازه زمانی ۲۰ ساله لجستیک معکوس در میان هسته فرآیندهای عملیاتی بنگاه‌های اقتصادی برتر این کشور جایگاه خود را یافت.

ب) نهاد حاکمیت: طی دو دهه گذشته نهاد حاکمیت رویکرد تنظیم‌گری دخالت‌محور را کنار گذاشت و با تعریف چارچوب‌هایی انجمن لجستیک معکوس این کشور را به عنوان نهاد تنظیم‌گر بخشی این حوزه به رسمیت شناخت. اندک‌اندک مقررات سلبی جای خود را به اطلاع‌رسانی و توسعه آموزش‌های عمومی داد و توأمًا طراحی و وضع استانداردهای فرآیند و محصول موجب شکل‌دهی به رقابت بنگاه‌های اقتصادی در افزایش بازدهی و کیفیت فرآیندهای

REVERSE LOGISTICS ASSOCIATION®

The image displays a comprehensive membership directory for the Reverse Logistics Association, organized into several membership tiers:

- DIAMOND:** Includes logos for Cisco, Sims Lifecycle Services, and others.
- PLATINUM:** Includes Dell Technologies, goTRG, HP, Intel, and Walmart.
- GOLD:** Includes Acer, Amazon, FedEx, Liquidity Partners, and Triage.
- SILVER:** Includes Best Buy, ERI, Philips, and Reconnect.
- COPPER:** Includes Cooper General, Motorola Solutions, OPEX, and Tailg.
- ACADEMIC:** Lists various universities such as Auburn University, Georgia Tech, and TTK University of Applied Sciences.
- ALLIANCE PARTNER:** Includes Serio, MZRC, and other industry partners.
- OTHER:** Lists individual members and their respective services.

شکل ۲ - اعضای انجمن لجستیک معکوس ایالات متحده آمریکا

لجستیک معکوس گردید. توسعه روابط بین کشوری خصوصا در سطح قاره امریکا و حمایت‌های زیرساختی دولت فدرال، نقشی اساسی در افزایش ارزش افزوده حاصل از لجستیک معکوس ایفا نمود که اکنون به عنوان مزیت رقابتی قدرتمند این کشور در مقابل رقیب اقتصادی قدرتمند خود، جمهوری خلق چین، به شمار می‌آید.

پ) نهاد دانشگاه: در کنار تلاش‌های مستمر بخش خصوصی و سیاست‌گذاری اصولی نهاد حاکمیت، نقش دانشگاه‌ها و موسسات پژوهشی در توسعه فرآیندهای لجستیک معکوس امریکا قابل چشمپوشی نیست. انجام مطالعات بنیادی و تکنولوژیک، همگام‌سازی فن‌آوری و مطالعات محیط‌زیستی، تبیین بایدها و نبایدها، آموزش و انتشار مستمر مطالعات موردی و دوره‌های آموزشی، توسعه پروژه‌ها، سخنرانی‌ها، تورهای تخصصی و به اشتراک‌گذاری ایده‌ها از طریق شبیه‌سازی و طراحی بازی‌های دو دهه گذشته پشتوانه‌ای موثر و قابل اتکا در پیشرفت فرآیندهای لجستیک معکوس در این کشور بوده است.

شروع به‌کارگیری لجستیک معکوس به آغاز تمدن بشری و زمانی بر می‌گردد که ارتش‌ها برای حفظ آمادگی خود به صورت منظم ادوات و تجهیزات خود را کنترل، در صورت اشکال برای تعمیر ارسال و در غیر این صورت آنها را تیز، پرداخت، سرویس و مجددا انبار می‌نمودند. با ورود انسان به عصر باروت، ارتش‌ها با مشکل اتمام دوره مصرف باروت در انبارش تسلیحات و مهمات مواجه شدند که یکی از راهکارهای متداول، بکارگیری آن در تجهیزات آتش‌بازی در مراسم جشن‌ها بود.

اولین ورود سیستماتیک انسان به فرآیندهای لجستیک معکوس در دوران جنگ داخلی امریکا بود که به جز مهمات، دامنه وسیعی از تدارکات و آذوقه ارتش‌ها را در بر می‌گرفت. مواد غذایی به مجرد اتمام تاریخ استفاده به عنوان خوراک دامداری‌های ارتش و در صورت فساد در طبقات مختلف زیر لایه‌های خاک در زمین دفن و با گذشت زمان در اثر فعالیت میکروارگانیسم‌ها، به کود آلی تبدیل و در مزارع ارتش مصرف می‌شدند. مهمات بلااستفاده نیز به‌جای دفن در اعماق دریا، دفن در خاک، سوزاندن، منفجر و تجزیه‌کردن با حصول اطمینان از بی‌خطر بودن دمویتاژ آنها، به اجزای تشکیل دهنده خود تجزیه و به صورت آهن قراضه، مس قراضه، آلومینیم قراضه و... بازیافت و دوباره به چرخه صنعت بازگشته و جهت ساخت مهمات و یا محصولات دیگر مورد استفاده قرار می‌گرفتند. یکی از مشکلات اصلی در جنگ جهانی دوم، کمبود قطعات یدکی برای تعمیر خودروها بود که همین ماجرا باعث شد کشورها به بازسازی قطعات روی بیاورند و برای این فرآیند از لجستیک معکوس استفاده شود.

در بررسی‌های عملکردی و تجزیه و تحلیل مسائل بسیاری از سازمان‌های نظامی تا پیش از جنگ جهانی دوم، لجستیک معکوس به عنوان یک اصل در نظر گرفته نمی‌شد؛ چرا که در زمانی که یک واحد ارتش، فعالیت‌های لجستیک معکوس را انجام دهد، از انجام چنین کاری نفع مستقیم مالی عایدش نشده و شاید توان محدود و قدرت ریسک کمتر نیروهای نظامی از دیگر عوامل این کم توجهی بود. اثرات مثبت غیرقابل انکار لجستیک معکوس در جنگ جهانی دوم فرماندهان، مدیران و مسئولین سازمان‌های نظامی را خواهان مطالعه و بررسی لجستیک معکوس با بهره‌گیری از روش‌شناسی فرآیند مدیریت نمود و در ادامه توجه صنعت و تجارت نیز به لجستیک معکوس معطوف گردید.

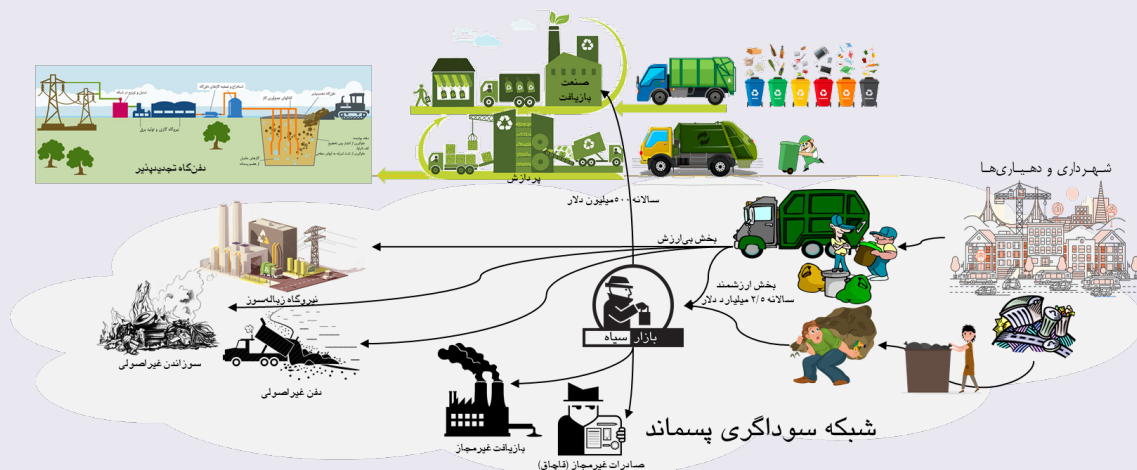
جدول ۱ - سازمان‌ها و شرکت‌های سرآمد جهان در لجستیک معکوس

رابطه تجاری	معرفی و حوزه فعالیت	نوع	نام و نشان
B2B/B2C	سرآمد مشاوران و تهیه‌کنندگان نرم‌افزار جهت فعال‌سازی توانمندی لجستیک معکوس شرکت‌هایی که بر کسب‌وکار اصلی خود متمرکزند.	تجاری	www.180commerce.com
B2C/C2C	شهروندان در ابتدا فهرست کتابها و اکنون کلیه کالاهای کارکرده را روی تارنما بارگذاری می‌کنند. سازوکار انجام تراکنش‌ها میان عرضه‌کننده و متقاضی برقرار شده.	تجاری	www.amazon.com
B2B	سرآمد بازیافت‌کنندگان تجهیزات و وسایل ضایعاتی بنگاه‌ها.	تجاری	www.arcainc.com
B2B	راهکارهای لجستیک نرم‌افزاری بر خط را برای بنگاه‌ها جهت اطمینان مشتریان از پرداخت هزینه‌های غیرضروری فراهم می‌سازد. کالاهای جمع‌آوری‌شده برای بازگشت به مرکز جمع‌آوری هدایت می‌شوند، چنانچه قابلیت عرضه مستقیم یا پس از تعمیر به بازار مصرف داشته باشند از همان جا مجدداً ارسال می‌شوند و در غیر این صورت در مرکز جمع‌آوری پردازش شده و واحدهای بازیافت ارسال می‌شوند.	تجاری	www.bhplogistics.com
B2B	ارایه دهنده خدمات لجستیک معکوس به صنایع مختلف که در نتیجه به زنجیره‌ای کامل برای ارایه خدمات و حل چالش‌های لجستیک معکوس دست‌یافته است.	تجاری	www.burnhamcorp.com
B2B	توسط هیئت مرکزی مدیریت پسماند ایالت کالیفرنیا جهت مبادله کالاهای متروک طراحی شده و توسعه‌یافته است.	دولتی	www.ciwmb.ca.gov/CAIMAX
B2B	با توسعه استراتژی کمیته‌سازی پسماندهای الکترونیکی دفع شده در دفن‌گاه‌ها، شبکه‌ای از صنایع دارای تکنولوژی‌های متنوع را سازماندهی کرده و انواع مختلف ضایعات الکترونیکی را از مراکز جمع‌آوری راهی بهترین نقطه بازیافت آن نوع می‌نماید.	تجاری	www.dmrecycling.com
B2B/B2C/C2C	فهرستی از سامانه‌های مورد تایید جهت مبادله ضایعات را توسط دپارتمان انرژی آمریکا ارایه می‌کند.	دولتی	epic.er.doe.gov/epic/bulletin/matexch.htm
B2B/B2C	زنجیره تامین فدکس (جن کو سابق) خدمات وسیعی را از پلتفرم‌های بازگردانی تا مدیریت مراکز جمع‌آوری، نرم‌افزارهای مراکز جمع‌آوری، خدمات تعمیر یا بازیافت کالاها و مدیریت حمل‌ونقل ارایه می‌دهد.	تجاری	https://supplychain.fedex.com/resources/genco-rebranded-fedex-supply-chain

رابطه تجاری	معرفی و حوزه فعالیت	نوع	نام و نشان
B2B	ارایه‌دهنده تکنولوژی اطلاعات.	تجاری	www.insite.com
B2B	خدمات اتصال بنگاه‌ها به بازارها و خریدارهای کالاهای قابل استفاده مجدد.	غیرانتفاعی	www.materialsexchange.org
B2B	خدمات رایگان اتصال تولیدکنندگان ضایعات و پسماندهای صنعتی و خطرناک به صنایعی که این اقسام را به عنوان مواد اولیه استفاده می‌کنند.	غیرانتفاعی	www.metrokc.gov/hazwaste/imex
B2B	شبکه بازیافت خودرو.	دولتی	www.renet.de
B2B/B2C/ C2C	انجام مطالعات فرآیند، تکنولوژی و انتخاب گزینه‌های مطلوب برای بازگردانی یا بازیافت کالاهای عرضه‌شده به شبکه لجستیک معکوس.	غیرانتفاعی	www.rlec.org
B2C	شبکه‌ای از مراکز پردازش محلی که جهت اجتناب از هزینه‌های بالای حمل در سراسر کشور ارایه خدمت می‌نمایند.	تجاری	www.shiprmx.com
B2B/B2C	ارایه‌دهنده خدمات بازگردانی محصولات برگشتی فروشگاه‌ها.	تجاری	www.suddathlogistics.com
B2B	پرتال اینترنتی دولت آلمان و راهنمای خریداران محصولات و خدمات دوست‌دار محیط‌زیست.	دولتی	www.texweb.de
B2B	ارایه‌دهنده خدمات لجستیک معکوس قطعات اتومبیل از فروشگاه‌ها، تعمیرگاه‌ها و مراکز اسقاط.	تجاری	www.tntlogistics.com
B2B	ارایه‌دهنده خدمات مشاوره و نرم‌افزارهای لجستیک معکوس.	تجاری	www.tsilogistics.com
B2B/B2C	ارایه‌دهنده خدمات لجستیک معکوس به سوپرمارکت‌ها، هایپرمارکت‌ها، سوپرستورها، داروخانه‌ها، مراکز زیبایی، فروشگاه‌های قطعات یدکی خودرو، رستوران‌ها و خدمات غذایی، فروشگاه‌های لوازم راحتی و خواب، فروشگاه‌های ابزارآلات موسیقی و فروشگاه‌های محصولات الکترونیکی، رایانه‌ای و تلفن همراه	تجاری	www.usfreightways.com

امروزه شرکت‌ها و موسسات بسیاری دریافته‌اند که به‌کارگیری استراتژی مصرف مجدد و بسته‌بندی دوباره کالاهای قابل بازگشت (لجستیک معکوس) به بهبود سودآوری و کاهش فشارهای محیطی کمک می‌کند. شرکت‌های بی‌ام‌وی، دل، هیولت پاکارد، جنرال موتورز و کانن، از پیشتازان لجستیک معکوس جهان طی دو دهه گذشته بوده‌اند. شرکت بی‌ام‌وی تولید خودروی ۱۰۰ درصد بازگشتی را به عنوان هدف استراتژیک خود در قرن بیست‌ویکم اعلام نموده است. شرکت کوداک در سال ۲۰۱۵ اعلام کرد که قادر به بازگرداندن بالغ بر ۸۰ درصد از قطعات دوربین‌های خود گردیده است. شرکت اپل هنگام فروش محصولات خود با به‌وجود آوردن امکان بازپس‌گیری محصولات قدیمی از مشتریان، از قطعات قدیمی در تولید محصولات جدید خود استفاده می‌کند. شرکت H&M نیز که یکی از شرکت‌های بزرگ البسه و پوشاک است، لباس قدیمی مشتریان خود را (چه با برند خود و چه دیگر برندها) بازپس گرفته و از آنها برای ایجاد خط لباس بازیافت شده استفاده می‌کند. طی پنج سال گذشته توسعه فرآیندهای لجستیک معکوس در صنایع چاپ، تولید رایانه و تلفن همراه، کاغذ، فرش، موکت، کف‌پوش و خرده‌فروشی توسعه یافته و در کشورهای نظیر فرانسه، ایتالیا و هندوستان به سرعت در جریان است. همزمان، چین در حال سرمایه‌گذاری بر تدارک یک نظام اختصاصی برای لجستیک معکوس باتری‌های نسل جدید و همچنین محصولات دارویی است.

در شرایطی که ارزش افزوده قابل توجه لجستیک معکوس و پتانسیل‌های چشمگیر آن در حلقه‌های بعدی زنجیره ارزش بزرگترین شرکت‌های تولیدی و تجاری جهان را به رقابت در این حوزه کشانده، و به رغم تصریح قانون مدیریت پسماندها که پسماند را کالایی می‌داند که از نظر شهروندانی که آن را تولید می‌کنند - و نه از نظر هر نهاد دیگری از جمله شهرداری‌ها - زاید تلقی شود، تعارض منافع برخی مدیران میانی موجب گردیده که عمداً مفهوم پسماند را با ضایعات درآمیزند و منافع اقتصادی این زنجیره را منحصر به شبکه سوداگرانی نمایند که به هیچ اصولی پایبند نبوده، به منظور کسب سود بیشتر از خیل کارگران مهاجر، معتاد یا کودکان کار نهایت سوء استفاده را می‌برند.

شکل ۳- زنجیره مدیریت پسماند در ایران

دست‌به‌دست شدن پسماند در شبکه سوداگری و افزوده شدن سود دلالتی بر آن در هر مرحله، گاه قیمت آن را تا حدی بالا می‌برد، که بازیافت آن در واحدهای صنعتی مجاز، تحت نظارت مقررات و تابع استانداردهای کیفی، فاقد توجیه اقتصادی گردد. وقتی بازیافت در واحدهای رسمی، تحت پوشش مقررات کشور و تابع استانداردهای بهداشتی، محیط‌زیستی و قوانین کار و ایمنی و بهداشت محیط کار ممکن نباشد، یقیناً زنجیره پسماند به یکی از سه گزینه بدتر زیر سوق پیدا خواهد کرد:

۱) صادر شدن مواد اولیه صنایع بازیافت به رقابای صادراتی و واردات مجدد محصول بازیافتی آنها با قیمتی گرانتر توسط سوداگران: صنایع بازیافت کشورهای رقیب با برخورداری از سیاستهای حمایتی رایج در اقتصاد سبز، نظیر معافیت‌های مالیاتی، دریافت هزینه‌های بازیافت از صندوق‌های محیط زیست، و شفافیت مناسبات حاکم بر بازار، در رقابت با صنایع بازیافت ایران، که علیرغم جوان بودن و برخورداری از تکنولوژی مدرن و قابلیت تولید محصولات باکیفیت، از حمایت قانونی برخوردار نیستند، به سادگی وارد بازار پسماند ایران شده، منابع اولیه خود را تامین و ظرفیت تولید خود را تکمیل می‌نمایند. به رغم وضع تعرفه‌های سنگین و حتی ممنوعیت صادرات پسماند در برخی موارد، جذابیت و انتفاع چشمگیر فروش ارزی پسماند برای سوداگران

به اندازه‌ای است که دو اهرم گمرکی فوق را به سادگی با اظهار خلاف واقع یا حتی قاچاق بی اثر نموده و دور از چشم قانون، خود را از میلیون‌ها دلار ثروت بادآورده سیاه بهره‌مند می‌سازند. دستیابی اجزاء این شبکه به حجم بالایی از نقدینگی، بدون برخورداری از کمترین صلاحیت فردی و اجتماعی در برخی موارد موجب بروز مشکلات امنیتی برای کشور گردیده است که به عنوان نمونه می‌توان به مبادلات چند صد میلیون دلاری یکی از این شبکه‌ها با یکی از گروه‌های تروریستی خاورمیانه در سال ۱۳۹۶ اشاره نمود.

۲) تامین مواد اولیه واحدهای بازیافت فاسد مجوز (زیرپله‌ای): فقدان نظارت بر واحدهای بازیافت فاقد مجوز (زیرپله‌ای)، تن در ندادن به ضوابط قانونی و... موجب می‌گردد قیمت تمام‌شده آنها به مراتب از واحدهای مجاز کمتر باشد لذا در فقدان نظارت‌های قانونی، محصولی غیر بهداشتی، غیر استاندارد و البته ارزان، راهی زندگی مردم می‌گردد. به عنوان نمونه همه ساله در ایام محرم، صفر و رمضان شاهد این ضایعه هستیم که ظروف یک بار مصرف با کیفیتی وحشتناک و بعضاً حامل باکتری‌ها، قارچها و سموم پاتوژن از مبادی نامعلوم با قیمتی بسیار نازل در بازار (خصوصاً شهرستان‌ها) عرضه شده و سلامت جامعه را به مخاطره می‌افکنند. از طرف دیگر نیز، فعالیت این بنگاه‌ها به دور از هر گونه نظارت و شفافیتی، سبب گردیده که بدون توجه و تعهد به قوانین کشوری، گاه و بیگاه اخبار دردناک و تکان‌دهنده‌ای از به کارگیری مهاجران افغان یا کودکان کار در خشن‌ترین شرایط و محیط‌های کاری بدون رعایت حداقل حقوق انسانی را شاهد باشیم، که پادزهر این امر نیز، صرفاً و فقط شفافیت و متعهد شدن به قوانین و ضوابط رسمی کشوری و نظارت مستمر بر بنگاه‌هاست.

۳) سوزاندن پسماند و پاک‌کردن صورت مسئله: ذهنیتی بیمار در بدترین حالت ممکن مدیریت‌های اجرایی پسماند را دچار خود کرده که می‌توانند، به جای ایفای وظایف اصلی خود، پسماندهای شهری را تا هر میزانی که قادرند به پول تبدیل کنند و با پاک کردن صورت مساله مابقی را در کوره‌های زباله‌سوز بسوزانند. بازیابی انرژی از سوزاندن پسماندها، حتی اگر در پیشرفته‌ترین و پاکیزه‌ترین کوره‌ها صورت گیرد، موجب انتشار روزانه هزاران تن گاز گلخانه‌ای خواهد شد. این در شرایطی است که اکنون کشورمان در زمره یکی از ۱۰ کشور برتر در تولید گازهای گلخانه‌ای بوده و براساس موافقتنامه پاریس متعهد به اتخاذ سیاستهای سختگیرانه در کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای گردیده است.

جدول ۲- ارزش هشت قلم ضایعات قابل بازیافت شهری در ایران (دی ماه ۱۴۰۰)

جمعیت کشور:	۸۰,۰۰۰,۰۰۰ نفر		سرانه تولید پسماند:	۲۹۰ kg/yr/person
نام	درصد وزنی (%)	مقدار (ton/yr)	قیمت واحد (Rial/kg)	ارزش (Rial/yr)
کاغذ	۷/۰۰	۱,۶۲۴,۰۰۰	۶۴,۵۰۰	۱۰۴,۷۴۸,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
شیشه	۲/۰۰	۴۶۴,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۶,۹۶۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
آلومینیوم	۲/۰۰	۴۶۴,۰۰۰	۶۵۰,۰۰۰	۳۰۱,۶۰۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
آهن	۱۲/۹۳	۲,۹۹۹,۷۶۰	۱۱۱,۰۰۰	۳۳۲,۹۷۳,۳۶۰,۰۰۰,۰۰۰
پت (PET)	۱/۲۰	۲۷۸,۴۰۰	۱۴۱,۰۰۰	۳۹,۲۵۴,۴۰۰,۰۰۰,۰۰۰
پلی اتیلن	۴/۸۰	۱,۱۱۳,۶۰۰	۱۴۵,۰۰۰	۱۶۱,۴۷۲,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰
پلی پروپیلن	۰/۸۰	۱۸۵,۶۰۰	۱۳۸,۰۰۰	۲۵,۶۱۲,۸۰۰,۰۰۰,۰۰۰
لاستیک	۱/۲۹	۲۹۹,۲۸۰	۴,۰۰۰	۱,۱۹۷,۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰
	۳۲/۰۲	۷,۴۲۸,۶۴۰		۹۷۳,۸۱۷,۶۸۰,۰۰۰,۰۰۰
نرخ ارز (\$/Rial):	۲۸۰,۰۰۰		ارزش معادل:	۳,۴۷۸ MS/yr

جدول ۳- ارزش افزوده قابل استحصال، فرصت‌های شغلی قابل ایجاد، صرفه‌جویی انرژی و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای قابل دستیابی از تکمیل زنجیره بازیافت در ایران

نام فرآیند	ارزش فرآورده دست اول (میلیون دلار در سال)	مقدار پسماند (تن در سال)	ارزش افزوده فرآیند بازیافت (میلیون دلار در سال)	اشتغال پایدار زنجیره (نفر)	اثر زیست محیطی
تولید پلیمرها و کامپاندها از بازیافت پلاستیک و مواد پلیمری	۴,۶۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۳۰۰	۲۹۰,۰۰۰	۹۰ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۹GJ/ton کاهش انتشار ۹۴۵,۰۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
بازیافت و تولید آهن و فولاد	۴,۲۲۵	۶,۵۰۰,۰۰۰	۲,۹۵۸	۳۷۰,۰۰۰	۹۰ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۲۷GJ/ton کاهش انتشار ۹,۲۱۳,۷۵۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
تولید روغن‌های روان‌کننده و سوخت‌های تقطیری از بازیافت روغن‌های روان‌کار	۲,۲۵۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۱,۵۷۵	۱۹۵,۰۰۰	۶۷ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۱۰GJ/ton بازیافت هر لیتر روغن سوخته = حفظ ۵۳ لیتر نفت خام کاهش انتشار ۷۸۷,۵۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
بازیافت و تولید کاغذ و محصولات سلولزی	۱,۶۵۰	۱,۵۰۰,۰۰۰	۹۹۰	۱۲۵,۰۰۰	۲۸ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۷GJ/ton بازیافت هر تن کاغذ = حیات ۱۷ اصله درخت کاهش انتشار ۵۵۱,۲۵۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
بازیافت و تولید آلومینیوم	۱,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	۸۰۰	۱۰۰,۰۰۰	۹۵ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۲۲GJ/ton کاهش انتشار ۵,۸۲۷,۵۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
بازیافت و تولید شیشه	۷۲۵	۵۰۰,۰۰۰	۵۸۰	۷۵,۰۰۰	۲۶ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۶GJ/ton کاهش انتشار ۱۵۷,۵۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
تولید لاستیک روکش شده، کائوچوی مصنوعی، پودر لاستیک و سوخت‌های پیرولیزی از بازیافت لاستیک	۱,۰۵۰	۳۰۰,۰۰۰	۵۲۵	۶۵,۰۰۰	۴۵ درصد صرفه‌جویی انرژی معادل ۴۴GJ/ton کاهش انتشار ۶۹۳,۰۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال
تولید کمپوست و کودهای آلی از بازیافت پسماندهای خوراکی و زیستی	۸,۵۵۰	۱۳,۰۰۰,۰۰۰	۲۲۰	۲۵,۰۰۰	کاهش انتشار ۳,۴۰۰,۰۰۰ تن گاز گلخانه‌ای در سال جلوگیری از فرسایش خاک به میزان ۸۵ درصد در واحد سطح
تولید بیودیزل از بازیافت روغن‌های خوراکی	۲۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۲۲	۱۵,۰۰۰	بازیافت هر لیتر روغن خوراکی = حفظ ۱/۲ لیتر نفت گاز
جمع	۲۴,۲۵۰	۱۰,۰۷۰	۱۰,۰۷۰	۱,۲۶۰,۰۰۰	کاهش انتشار ۲۲ میلیون تن گاز گلخانه‌ای در سال

فقدان مرجع رسمی در صدور مجوزهای کسب و کار، حوزه‌های لجستیک معکوس و زنجیره‌های بازیابی و بازیافت وابسته به آن را به مجمع‌الجزایری تحت حکمرانی ملوک‌الطوایفی دستگاه‌های متعدد، موازی‌کاری، معیارهای ناهمگن و سلیقه‌ای و جولانگاه امضاها و طلایی مبدل ساخته است. سودجویی و فرصت‌طلبی شبکه‌های سوداگری به چنین فضایی دامن‌زده و زمینه را برای فعالیت گسترده بنگاه‌های زیرپله‌ای جمع‌آوری و فروش ضایعات، شبکه‌های مافیایی مسلط بر کودکان کار و کارگران مهاجر، کارگاه‌های فاقد مجوز و غیر استاندارد در فضایی غیر شفاف و فسادآلود فراهم آورده و سلامت اجتماعی و اقتصادی جامعه را در معرض تهدید جدی قرار داده است.

سازماندهی کسب و کارهای این حوزه، مستقل از آنچه که زیر نام مدیریت پسماند بر عهده شهرداری‌ها است، و به رسمیت شناختن لجستیک معکوس و بازار ضایعات قابل بازیافت در فضایی شفاف و رقابتی علاوه بر این که می‌تواند یک میلیون فرصت شغلی را در زنجیره بازیافت فراهم کند، پوشش نظام مالیاتی کشور را بر این بازار گسترده و موجب افزایش درآمدهای مالیاتی کشور خواهد شد. در عین حال همکاری سازمان‌یافته فعالان حوزه لجستیک معکوس با صنایع بازیافت در تامین نهاده‌های این صنعت متناسب با استانداردهای ورودی صنعت بازیافت تنها در هشت نهاد اصلی این صنعت می‌تواند به خلق سالانه ۱۰ میلیارد دلار ارزش افزوده در اقتصاد کشور منجر گردد.

دستور العمل صدور مجوز

ماده‌ها- تعاریف

- ۱-۱- مواد و کالاهای قابل بازیابی^۱: مواد و کالاهای مرجوعی^۲، معیوب^۳ یا ضایعات^۴ جامد، نیمه جامد و سیالات محصور و مظروف (غیر مواد منتشر شده اعم از فاضلاب و یا انتشارات هوا برد از قبیل دودکش، مشعل، ونت‌های فرایندی و...) هستند که از فعالیت اشخاص و یا فعل و انفعالات طبیعی تولید می‌گردد و از نظر تولید کننده زائد و در نتیجه پسماند تلقی نمی‌شود.^۵
- ۱-۲- لجستیک معکوس^۶: فرآیند برنامه‌ریزی، اجرا و کنترل جریان کارآمد و به‌صرفه مواد و کالاهای قابل بازیابی (خام، در حال تولید و کالاهای تولید شده) اعم از مرجوعی، معیوب و ضایعات و اطلاعات مربوط به آنها از مصرف‌کننده نهایی به سمت مبدا تولید با هدف برگرداندن آن به زنجیره ارزش یا دفع آنها و شامل فعالیت‌های زیر است:
- خرید و دریافت^۷: مواد و کالاهای قابل بازیابی (اعم از مرجوعی، معیوب و یا ضایعات) با مراجعه به محل استقرار شهروند (مبدا) یا با مراجعه شهروند به مرکز جمع‌آوری در ازای وجه نقد یا اعتبار از خریداری و دریافت می‌گردد.
- تفکیک و بازرسی^۸: گروه‌های مختلف مواد و کالاهای قابل بازیابی بر حسب ماهیت در مبدا توسط شهروند جداسازی شده و یا بر حسب کیفیت توسط عوامل مرکز جمع‌آوری بازرسی شده و جهت استفاده مجدد، تعمیر، تولید مجدد یا پردازش و بازیافت دسته‌بندی و ارسال می‌گردند.
- جمع‌آوری^۹: گروه‌های مواد و کالاهای قابل بازیابی توسط ناوگان و تجهیزات مناسب برای حمل آن گروه‌ها در دوره‌های زمانی منظم یا بنا بر سفارش شهروند، به موجب گارانتی یا به اقتضای خدمات پس از فروش در مرکز جمع‌آوری، جمع‌آوری می‌گردند.
- ۱-۳- خطرناک^{۱۰}: موادی که به دلیل واجد بودن و یا بالا بودن حداقل یکی از خواص واکنش‌زایی (از جمله خوردگی، اشتعال‌پذیری و انفجارزایی)، سمیت، بیماری‌زایی یا عوامل مشابه (به جز خواص رادیواکتیویته و پرتوزایی)، باعث ایجاد مخاطرات بهداشتی و محیط‌زیستی گردیده و نیازمند مراقبت ویژه و خاص در کلیه مراحل فرآوری یا مدیریت می‌باشند.
- ۱-۴- غیر خطرناک^{۱۱}: مواد و کالاهایی که به دلیل نداشتن شرایط مخاطره‌آمیز قابل ملاحظه نیاز به مراقبت ویژه و خاص در کلیه مراحل فرآوری یا مدیریت نداشته لیکن لازم است بر اساس استاندارد معین و ضوابط محیط‌زیستی مدیریت شوند.
- ۱-۵- مرکز جمع‌آوری: انبار یا فضای انبارشی که مواد و کالاهای قابل بازیابی را با رعایت جداسازی بر حسب ماهیت از

1. Recoverable Materials (From Class 3830 of ISICver.4): Recoverable waste streams in the form of Non-hazardous waste such as paper, glass, plastics, used tires, used beverage cans and metals, washing machines, computers, televisions, used cars, bikes, large iron pieces such as railway wagons and ships, used cooking oils and fats
2. Returned Goods
3. Irregular or Damaged Goods
4. Wastes

۵. مطابق تعریف بند ب از ماده ۲ قانون مدیریت پسماندها مصوب ۱۳۸۳/۲/۲۰ مجلس شورای اسلامی، پسماند (Garbage) مواد جامد، مایع و گاز (غیر از فاضلاب) است که به طور مستقیم یا غیرمستقیم حاصل از فعالیت انسان بوده و از نظر تولیدکننده، زائد تلقی می‌شود. بر اساس احکام فصل سوم از باب اول و فصل اول از باب دوم قانون مدنی، تصرف دلیل بر تملک بوده و مالک نسبت به مایملک خود حق همه گونه تصرف و انتفاع دارد مگر در مواردی که قانون استثنا کرده؛ لذا تنها آنچه که از نظر تولیدکننده زائد و پسماند تلقی گردد مستثنی می‌باشد. ماده ۳۵ قانون مدنی - تصرف به عنوان مالکیت، دلیل مالکیت است، مگر اینکه خلاف آن ثابت شود. ماده ۳۰ قانون مدنی - هر مالکی نسبت به مایملک خود حق همه گونه تصرف و انتفاع دارد، مگر در مواردی که قانون استثنا کرده باشد. ماده ۳۱ قانون مدنی - هیچ مالی را از تصرف صاحب آن نمی‌توان بیرون کرد مگر به حکم قانون.

ماده ۳۲ قانون مدنی - تمام ثمرات و متعلقات اموال منقوله و غیرمنقوله که طبعاً یا در نتیجه عملی حاصل شده باشد، بالتبع مال مالک اموال مزبوره است.

6. Reverse Logistics is the process of planning, implementing, and controlling the efficient, cost-effective flow of recoverable raw materials, in-process inventory, finished goods and related information from the point of consumption to the point of origin for the purpose of recapturing value or proper disposal.

Rogers DS, Tibben-Lembke R. "Going backwards: reverse logistics trends and practices." Reno, NV: Reverse Logistics Executive Council; 1999.

7. Gatekeeping
8. Sortation

۹. گروه ۳۸۱ از طبقه‌بندی بین‌المللی استاندارد تولیدی ISICver.4:

Collection: This group includes the collection of waste from households and businesses by means of refuse bins, wheeled bins, containers, etc. It includes collection of non-hazardous and hazardous waste e.g., waste from households, used batteries, used cooking oils and fats, waste oil from ships and used oil from garages, as well as construction and demolition waste.

10. Hazardous
11. Non-Hazardous

شهروند و ناوگان دریافت نموده، بر حسب کیفیت بازرسی کرده و جهت بازگردانی به زنجیره مصرف برای استفاده مجدد، ارسال به تعمیرگاه و یا ارسال به واحدهای تولیدی و صنایع پردازش و بازیافت دسته‌بندی و نگهداری می‌نماید.

۶-۱ فعال لجستیک معکوس: شخصیت حقوقی یا حقیقی است که در یکی از سه نظام زیر به فعالیت لجستیک معکوس مبادرت می‌ورزد:

- **نظام نسل اول (جویندگی^۱):** در نظام نسل اول، ناوگان در سطح شهر گشته، با کمک بلندگو یا پخش موسیقی خاص، واحدهای مسکونی، تجاری و اداری را از حضور خود مطلع ساخته، و پس از خرید مستقیم یا به مباشرت از طرف مرکز جمع‌آوری و دریافت مواد و کالاهای قابل بازیابی از شهروندان آن را به مراکز جمع‌آوری حمل کرده و فروخته یا تحویل مرکز می‌دهد.
- **نظام نسل دوم (برگزینی^۲):** در نظام نسل دوم، سفارش جمع‌آوری در ابتدا توسط مشتری روی پلتفرم ثبت شده، راننده با بررسی و انتخاب سفارش به موقعیت شهروند (واحدهای مسکونی، تجاری، اداری و صنعتی) مراجعه کرده، با خرید به مباشرت از طرف پلتفرم و دریافت مواد و کالاهای قابل بازیابی آن را به مراکز جمع‌آوری حمل کرده و تحویل مرکز می‌دهد.
- **نظام نسل سوم (فروشگاهی^۳):** در نظام نسل سوم، مواد و کالاهای قابل بازیابی در صورت عدم نیاز، یا وجود ایراد، یا پس از مصرف توسط شهروندان به فروشگاه تحویل شده و فروشگاه به نیابت از مرکز جمع‌آوری آن را خریداری می‌نماید.

ماده ۲- دامنه شمول و حوزه کاربرد

فرآیندهای لجستیک معکوس ضایعات (کدهای آیسیک ۳۸۱۱ و ۳۸۱۲) مشتمل بر خرید، دریافت، تفکیک و بازرسی و جمع‌آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی.

ماده ۳- مقررات قابل استناد در صدور مجوز

از حیث مقررات پشتیبان، صدور مجوز برای فعالیت‌های لجستیک معکوس به صورت همزمان در معاونت تجارت و خدمات وزارت صنعت، معدن و تجارت و همچنین اتحادیه‌های موضوع قانون نظام صنفی امکان‌پذیر است. از آنجا که این کسب‌وکار خصوصاً در سالهای آغازین فعالیت رسمی به شدت نیازمند ساماندهی و چارچوبهای دقیقی است که با نظام مدیریت اجرایی پسماند تداخل نماید به نظر می‌رسد در چند سال اول تشکیل اتحادیه صنفی کشوری لجستیک معکوس ضروری بوده و در صورت فقدان انعطاف اتاق اصناف در این خصوص تنها گزینه ممکن مدیریت و ساماندهی این حوزه از طریق معاونت تجارت و خدمات وزارت صمت در سالهای اولیه و در ادامه انتقال آن به اتحادیه‌های صنفی استانی یا شهرستانی است.

۱-۳- صدور مجوز در معاونت تجارت و خدمات وزارت صنعت، معدن و تجارت:

الف- بند ۲۳ از ماده ۱ قانون تمرکز امور صنعت و معدن و تشکیل وزارت صنایع و معادن: «صدور مجوز تاسیس و بهره‌برداری واحدهای تولیدی صنعتی و معدنی با رعایت مقررات زیست‌محیطی به عهده وزارت صنایع و معادن بوده و کلیه قوانین و مقررات و تصویب‌نامه‌های مغایر با این بند لغو می‌گردد.»^۴

ب- دستورالعمل صدور مجوزهای صنعتی و خدمات بازرگانی وزارت صنعت، معدن و تجارت:

«۱- مقدمه: این دستورالعمل به منظور ایجاد وحدت رویه در صدور جواز تاسیس و پروانه بهره‌برداری واحدهای صنعتی و خدمات بازرگانی با تاکید بر الکترونیکی بودن فرآیندها، به‌کارگیری شناسه کسب‌وکار و یکپارچه‌سازی اطلاعات مجوزها تدوین شده است.»

1. Prowling Collection
2. Ordered Collection
3. in-Store Collection

۴. تکالیف وزارت بازرگانی که به موجب ماده واحده قانون «تشکیل دو وزارتخانه تعاون، کار و رفاه اجتماعی و صنعت، معدن و تجارت» به وزارت صنعت، معدن و تجارت منتقل گردیده عبارتند از:

- بند ۱ ماده ۱ قانون تشکیل وزارت بازرگانی: «تنظیم ضوابط و مقررات مربوط به نحوه ارائه خدمات مورد نیاز بازرگانی داخلی و خارجی کشور.»
- بند ۲ ماده ۱ قانون تشکیل وزارت بازرگانی: «نظارت و حفظ تعادل بهای تولیدات داخلی و کالاهای وارد شده کشور و بررسی شرایط تولید و توزیع تا مرحله مصرف.»
- بند ۲۳ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی: «شفاف و روان‌سازی نظام توزیع و قیمت‌گذاری و روزآمدسازی شیوه‌های نظارت بر بازار.»
- تبصره ذیل بند ۱ از ماده ۳۳ قانون برنامه چهارم توسعه: «کلیه بنگاههای تجاری و شبکه‌های توزیع موظفند استانداردهای ابلاغی از سوی وزارت بازرگانی را در جهت نوین‌سازی شبکه‌های توزیع کشور و پیوستن به سازمان تجارت جهانی رعایت نمایند.»

۲- هدف: بهبود فضای کسب و کار، تسهیل، تسریع و شفاف‌سازی کلیه امور مرتبط با صدور مجوزهای صنعتی و خدمات بازرگانی.

۳- دامنه شمول و حوزه کاربرد: حوزه ستادی وزارت، زیرمجموعه‌های تابعه و سازمان‌های صنعت، معدن و تجارت استان‌ها به شرح تقسیم وظایفی که در بنده دستورالعمل ذکر شده است. این دستورالعمل شامل ضوابط مرتبط با صدور، اصلاح، تمدید، تعلیق و لغو اعتبار جواز تأسیس، پروانه بهره‌برداری و مجوزهای صنعتی و خدمات بازرگانی (بجز محصولات نرم افزاری) می‌باشد.

۴- تعاریف و اصطلاحات

وزارت: وزارت صنعت، معدن و تجارت

سازمان: سازمان صنعت، معدن و تجارت استان‌ها

واحد صنعتی: واحدی که در آن با مجموعه‌ای از نهاده‌های تولید، در زیرگروه‌های صنعتی در طبقه بندی آیسیک (ISIC) اقدام به تولید محصولات می‌گردد.

واحد خدمات بازرگانی: واحدی که در آن با بهره‌گیری از نیروی انسانی و تجهیزات مورد نیاز اقدام به ارائه خدمات بازرگانی در زیرگروه‌های خدماتی طبقه‌بندی آیسیک (ISIC) از قبیل: انبارداری، ذخیره‌سازی، شرکت‌های پخش، شرکت‌های لجستیکی و مراکز لجستیک، می‌نمایند و مشمول واحدهای صنعتی تابع قانون نظام صنفی نمی‌باشد.

جواز تأسیس: مجوزی که به صورت الکترونیکی، بر اساس درخواست متقاضی و پس از بررسی جهت ایجاد واحد صنعتی یا واحد ارائه خدمات بازرگانی و یا توسعه (افزایش ظرفیت تولید محصولات فعلی یا تولید محصولات جدید یا تکمیل خط تولید یا بازسازی و نوسازی ماشین‌آلات، تجهیزات و تاسیسات و یا ارائه خدمات بازرگانی جدید) یا انتقال مکان آنها صادر می‌شود.

پروانه بهره‌برداری: مجوزی که به صورت الکترونیکی، بر اساس اطلاعات واحد صنعتی یا خدمات بازرگانی ایجاد یا توسعه یا انتقال داده شده (طبق کاربرگ‌های مربوطه)، پس از بررسی صادر می‌شود و بیانگر نوع محصولات، اعم از کالا و خدمات، واحد سنجش، ظرفیت تولید محصولات صنعتی یا ارائه خدمات بازرگانی با شناسه آیسیک مربوطه در مکان مشخص می‌باشد. پروانه بهره‌برداری واحدهای پخش و لجستیک برای مکان و محدوده مشخص صادر می‌گردد.»

۲-۳- صدور مجوز در اتحادیه صنفی لجستیک معکوس

قانون نظام صنفی کشور (تاریخ تصویب: ۱۳۸۲/۱۲/۲۴، آخرین اصلاحات: ۱۳۹۲/۶/۱۲):

ماده ۲- فرد صنفی: هر شخص حقیقی یا حقوقی که در یکی از فعالیت‌های صنفی اعم از تولید، تبدیل، خرید، فروش، توزیع، خدمات و خدمات فنی سرمایه‌گذاری کند و به عنوان پیشه‌ور و صاحب حرفه و شغل آزاد، خواه به شخصه یا با مباشرت دیگران محل کسبی دایر یا وسیله کسبی فراهم آورد و تمام یا قسمتی از کالا، محصول یا خدمات خود را به طور مستقیم یا غیرمستقیم و به صورت کلی یا جزئی به مصرف کننده عرضه دارد، فرد صنفی شناخته می‌شود.

تبصره- صنفی که قانون خاص دارند، از شمول این قانون مستثنی می‌باشند. قانون خاص قانونی است که بر اساس آن نحوه صدور مجوز فعالیت، تنظیم و تسبیق امور واحدهای ذی‌ربط، نظارت، بازرسی و رسیدگی به تخلفات افراد و واحدهای تحت پوشش آن به صراحت در متن قانون مربوطه معین می‌شود.

ماده ۴- صنف: عبارت است از گروهی از افراد که طبیعت فعالیت آنان از یک نوع باشد. صنوف مشمول این قانون، با توجه به نوع فعالیت آنها به دو گروه تولیدی-خدمات فنی و توزیعی-خدماتی تقسیم می‌شوند.

ماده ۵- پروانه کسب: مجوزی است که طبق مقررات این قانون به منظور شروع و ادامه کسب و کار یا حرفه به صورت موقت یا دائم به فرد یا افراد صنفی برای محل مشخص یا وسیله کسب معین داده می‌شود.

تبصره ۱- پروانه کسب موقت تنها برای یک بار صادر می‌شود. مدت اعتبار پروانه کسب موقت یک سال و پروانه کسب دائم پنج سال است.

تبصره ۲- اتحادیه صنفی مکلف است با انقضای مدت اعتبار پروانه کسب، اخطاریه یک ماهه برای تبدیل پروانه موقت به پروانه دائم یا تمدید پروانه دائم صادر نماید و در صورت عدم تبدیل یا تمدید پروانه، واحد صنفی در حکم واحد بدون پروانه تلقی می‌شود.

ماده ۷- اتحادیه: شخصیتی حقوقی است که از افراد یک یا چند صنف که دارای فعالیت یکسان یا مشابه‌اند، برای انجام دادن وظایف و مسئولیت‌های مقرر در این قانون تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۲- افراد صنفی موظفند قبل از تأسیس هر نوع واحد صنفی یا اشتغال به کسب و حرفه، نسبت به اخذ پروانه کسب اقدام کنند. آیین‌نامه اجرایی نحوه صدور، تمدید و تعویض پروانه کسب موقت و دائم موضوع این ماده ظرف سه ماه از تاریخ

لازم الاجرا شدن این قانون توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می رسد.

تبصره ۲- کلیه دستگاه‌هایی که اتحادیه‌ها برای صدور پروانه کسب از آنها استعلام می کنند، موظفند ظرف مدت پانزده روز از تاریخ دریافت استعلام نظر قطعی و نهایی خود را اعلام دارند. عدم اعلام نظر در مهلت مقرر به منزله نظر مثبت است.

ماده ۱۸- در صورتی که دارنده پروانه کسب بخواهد محل کسب خود را به دیگری واگذار کند، باید درخواست کتبی خود را به اتحادیه تسلیم نماید. اتحادیه در صورتی که فرد معرفی شده را واجد شرایط قانونی بداند با رعایت سایر مقررات، پس از ابطال پروانه کسب قبلی، پروانه جدیدی به نام فرد معرفی شده صادر می کند.

تبصره- در صورت درخواست صاحب پروانه مبنی بر تغییر پروانه کسب به حرفه‌ای دیگر، علاوه بر طی مراحل قانونی، استعلام و تسویه حساب از اتحادیه قبلی ضروری است. عدم پاسخگویی اتحادیه قبلی ظرف پانزده روز پس از تاریخ استعلام به منزله نظر موافق تلقی می شود.

ماده ۲۱- در هر شهرستان که واحدهای صنفی با فعالیت‌های شغلی مشابه یا همگن وجود داشته باشد، افراد صنفی با رعایت این قانون مبادرت به تشکیل اتحادیه می کنند.

تبصره ۱- اتحادیه دارای شخصیت حقوقی و غیرانتفاعی است و پس از ثبت در وزارت صنعت، معدن و تجارت رسمیت می یابد. اساسنامه الگوی اتحادیه‌های صنفی توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می شود و به تصویب هیئت عالی نظارت می رسد.

تبصره ۲- حد نصاب تعداد واحدهای صنفی برای تشکیل یک اتحادیه در کشور به شرح زیر است:

الف- در تهران، ۳۰۰ واحد

ب- در شهرستان‌های با بیش از دو میلیون نفر جمعیت، ۲۰۰ واحد

ج- در شهرستان‌های دارای بیش از یک میلیون نفر و کمتر از دو میلیون نفر جمعیت، ۱۵۰ واحد

د- در شهرستان‌های دارای بیش از پانصد هزار نفر و کمتر از یک میلیون نفر جمعیت، ۱۰۰ واحد

ه- در شهرستان‌های با کمتر از پانصد هزار نفر جمعیت، ۵۰ واحد

تبصره ۳- کمیسیون نظارت هر شهرستان با همکاری اتاق اصناف شهرستان موظف است اتحادیه‌هایی را که تعداد واحدهای صنفی تحت پوشش آنها کمتر از نصاب‌های تعیین شده است، ادغام نماید.

تبصره ۴- اگر تشکیل اتحادیه واحد برای تمامی شهرها یا بخش‌های هر شهرستان به تشخیص کمیسیون نظارت مرکز استان ممکن نباشد، شیوه اداره امور واحدهای صنفی آن شهرها یا بخش‌ها تابع آیین‌نامه‌ای است که توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت حداکثر ظرف شش ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می رسد.

تبصره ۵- اگر تشکیل اتحادیه‌ای از واحدهای صنفی یک شهرستان، که تعدادشان به نصاب مقرر جهت تشکیل اتحادیه نرسیده است، به تشخیص کمیسیون نظارت مرکز استان لازم باشد، در صورت تصویب هیئت عالی نظارت، اتحادیه‌ای با همان تعداد واحدهای موجود تشکیل خواهد شد.

تبصره ۶- اگر تشکیل اتحادیه‌ای در مرکز استان از واحدهای صنفی موجود در شهرستان‌های همان استان به تشخیص کمیسیون نظارت مرکز استان لازم باشد، در صورت تصویب هیئت عالی نظارت، اتحادیه‌ای در مرکز استان تشکیل خواهد شد. این اتحادیه مانند سایر اتحادیه‌های موضوع این ماده تلقی خواهد شد.

تبصره ۷- چنانچه تعداد واحدهای صنفی در هر استان جهت تشکیل اتحادیه به حد نصاب مقرر در این ماده نرسد با پیشنهاد اتاق اصناف و تایید وزیر صنعت، معدن و تجارت، اتحادیه‌ای از واحدهای صنفی در سطح کشور تشکیل می شود. آیین‌نامه اجرایی موضوع این تبصره ظرف سه ماه از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می رسد.

ماده ۲۶- هرگاه شخصی بخواهد فعالیت صنفی را آغاز کند، ابتدا باید به اتحادیه ذی ربط مراجعه و تقاضای کتبی خود را تسلیم و رسید دریافت دارد. اتحادیه مکلف است در چارچوب مقررات نظر خود را مبنی بر رد یا قبول تقاضا حداکثر ظرف پانزده روز با احتساب ایام غیر تعطیل رسمی به صورت کتبی به متقاضی اعلام کند. عدم اعلام نظر در مدت یاد شده به منزله پذیرش تقاضا محسوب می گردد. در صورت قبول تقاضا توسط اتحادیه، متقاضی باید از آن تاریخ ظرف حداکثر سه ماه مدارک مورد نیاز اتحادیه را تکمیل کند و به اتحادیه تسلیم دارد. در غیر این صورت متقاضی جدید محسوب خواهد گردید. اتحادیه موظف است پس از دریافت تمام مدارک لازم و با رعایت ضوابط، ظرف پانزده روز نسبت به صدور پروانه

کسب و تسلیم آن به متقاضی اقدام کند. همچنین متقاضی پروانه کسب موظف است از تاریخ دریافت پروانه کسب ظرف شش ماه نسبت به افتتاح محل کسب اقدام کند.

تبصره ۱- چنانچه اتحادیه درخواست متقاضی پروانه کسب را رد کند یا از صدور پروانه کسب استنکاف ورزد، باید مراتب را با ذکر دلایل مستند به طور کتبی به متقاضی اعلام کند. در صورتی که متقاضی به آن معترض باشد، می تواند اعتراض کتبی خود را ظرف بیست روز از تاریخ دریافت پاسخ به اتاق اصناف شهرستان ذی ربط تسلیم دارد. اتاق اصناف مکلف است طی پانزده روز به اعتراض متقاضی رسیدگی و نظر نهایی خود را برای اجرا به اتحادیه مربوط اعلام کند.

تبصره ۲- در صورتی که اتحادیه یا متقاضی به نظر اتاق اصناف شهرستان معترض باشند می توانند ظرف بیست روز از زمان ابلاغ نظر اتاق اصناف اعتراض خود را نسبت به نظر اتاق مذکور به کمیسیون نظارت منعکس کنند. کمیسیون نظارت مکلف است ظرف یک ماه نظر خود را اعلام دارد. نظر کمیسیون نظارت در این مورد معتبر و قابل اجرا است، مگر آن که هیئت عالی نظارت نظر کمیسیون نظارت را ظرف یک ماه پس از دریافت اعتراض، نقض کند. در این صورت نظر هیئت عالی نظارت قطعی و لازم الاجرا است. در صورت اعتراض هر یک از طرفین می توانند به مراجع ذی صلاح قضایی مراجعه کنند.

تبصره ۳- برای صنفی که تعداد آنها به حد نصاب لازم برای تشکیل اتحادیه نرسیده است یا فاقد اتحادیه اند، ارائه پروانه کسب و سایر امور صنفی از طریق اتحادیه همگن یا اتاق اصناف شهرستان مربوط، بنا به تشخیص کمیسیون نظارت صورت می گیرد.

تبصره ۴- واحدهای صنفی که به عنوان آلاینده یا مزاحم نقل مکان داده می شوند، همچنان عضو اتحادیه ای که بوده اند خواهند ماند، حتی اگر در محدوده جغرافیایی جدیدی قرار گیرند.

ماده ۲۷- محل دایر شده به وسیله هر شخص حقیقی یا حقوقی که پروانه کسب برای آن صادر نشده است با درخواست اتحادیه و تایید اتاق اصناف شهرستان توسط نیروی انتظامی پلمب می شود.

تبصره ۱- قبل از پلمب محل دایر شده، از ده تا بیست روز به دایر کننده مهلت داده می شود تا کالاهای موجود در محل را تخلیه کند.

تبصره ۲- کسانی که پلمب یا لاک و مهر محل های تعطیل شده در اجرای این قانون را بشکنند و محل های مزبور را به نحوی از انحاء برای کسب مورد استفاده قرار دهند، به مجازات های مقرر در قانون مجازات اسلامی محکوم خواهند شد.

تبصره ۳- پرداخت عوارض توسط اشخاص موضوع این ماده موجب احراز هیچ یک از حقوق صنفی نخواهد شد.

تبصره ۴- در صورت عدم شناسایی یا عدم درخواست پلمب واحدهای صنفی فاقد پروانه کسب از سوی اتحادیه مربوط، اتاق اصناف شهرستان و نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلفند واحدهای فاقد پروانه کسب را شناسایی و پلمب نمایند.

۳-۳- سایر مقررات مورد استناد

آیین نامه اجرایی حمل و نقل مواد خطرناک (موضوع تصویب نامه شماره ۴۴۸۷۰/ت/۲۹۰۲۲ هـ مورخ ۱۳۸۰/۱۲/۲۷ هیئت وزیران):

ماده ۳۱- وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک باید علاوه بر معاینه فنی معتبر، دارای گواهینامه تایید صلاحیت صادره از طرف موسسه معتبر به شرح مذکور در ضمیمه «د» این آیین نامه می باشند.

تبصره ۱- در صورت نبود موسسات فنی ذی صلاح در شناسایی و بازرسی فنی وسایل نقلیه حامل مواد خطرناک، شرکت ها و موسسات حمل و نقلی شاغل در بخش حمل و نقل مواد خطرناک موظفند وفق مفاد این آیین نامه صلاحیت فنی وسیله نقلیه تحت پوشش خود را به دقت و ارسایی و گواهینامه ای مطابق ضمیمه «د» را تنظیم و در اختیار رانندگان و عوامل حمل و نقل کالای خطرناک قرار دهند. مسئولیت قانونی ناشی از عدم بررسی دقیق و درست وسایل نقلیه شاغل در این بخش، متوجه این شرکت ها و موسسات بوده و هر گونه سهل انگاری در صدور چنین گواهینامه هایی مشمول مقررات ماده ۶ خواهد بود.

تبصره ۱ ماده ۴۲- برای صدور تأییدیه ویژه، شرکت ها و موسسات حمل و نقلی که به جابجایی مواد خطرناک مبادرت می ورزند، مکلفند براساس ضوابط و دستورالعمل های ارایه شده از طرف سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای اقدام به برگزاری دوره های آموزشی نموده و تأییدیه ویژه را به رانندگان ارایه کنند.

ماده ۴- تشریفات صدور مجوز

۴-۱- تشریفات صدور مجوز فعالیت برای فعالان شاغل در هر یک از سه نظام لجستیک معکوس به ترتیب زیر است:

نظام نسل اول (جویندگی): مجوز فعالیت تنها برای مرکز جمع آوری (انبار)، با ارایه اجازه نامه و یا سند مالکیت فضای انبارش، مدارک هویتی متقاضیان به انضمام آگهی آخرین تغییرات معتبر شرکت برای اشخاص حقوقی و گواهی اداره مالیاتی مبنی بر پرداخت یا ترتیب پرداخت بدهی مالیات قطعی شده و تکمیل تشریفات لازم صادر می گردد.

- نظام نسل دوم (برگزینی): دارنده کسب و کار مجازی با ارایه پروانه کسب و کار مجازی (کد مجوز ۱۰۰۰۰۰۱۴) و معرفی نامه کتبی صادره توسط حداقل یک فعال لجستیک معکوس نسل اول.
- نظام نسل سوم (فروشگاهی): با ارایه پروانه کسب معتبر و معرفی نامه کتبی صادره توسط حداقل یک فعال لجستیک معکوس نسل اول یا دوم.
- تبصره ۱- مجوز فعالیت ناوگان، تنها با ثبت اطلاعات (گواهینامه رانندگی و کارت شناسایی وسیله نقلیه به نام راننده و بیمه نامه ثالث معتبر) توسط فعالان لجستیک معکوس نسل اول یا دوم همکار بر سامانه امکانپذیر می باشد.
- ۲-۴- مطابق حکم ماده ۷ قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی مصوب ۱۳۹۹/۱۲/۱۳ و به استناد مقررات مشروح در ماده ۳ این دستورالعمل، دستگاه اصلی (مرجع صدور) و دستگاه های فرعی (استعلام) به شرح زیر قابل تعریف است:

عنوان مجوز	کد مجوز	مرجع صدور
پروانه لجستیک معکوس	؟؟؟ (مشابه با ۲۰۰۰۴۸۸ یا ۲۰۰۰۶۸۸)	وزارت صنعت، معدن و تجارت (معاونت تجارت و خدمات)
پروانه کسب اتحادیه کشوری لجستیک معکوس	؟؟؟ (مشابه با ۱۰۰۰۰۰۱۴ یا ۸۵۴۳۲۱)	وزارت صنعت، معدن و تجارت (مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران)
کد ISIC4 ۳۸۱۱ (کد ISIC3.1 ۹۰۰۰)	خرید، تفکیک از مبدا، بازرسی و جمع آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی (مرجوعی، معیوب و یا ضایعات) غیرخطرناک	دستگاه های فرعی:
کد ISIC4 ۳۸۱۲ (کد ISIC3.1 ۹۰۰۰)	خرید، تفکیک از مبدا، بازرسی و جمع آوری مواد و کالاهای قابل بازیابی (مرجوعی، معیوب و یا ضایعات) خطرناک	دستگاه های فرعی: ۱- سازمان راهداری و حمل و نقل جاده ای (وزارت راه و شهرسازی): گواهینامه تایید صلاحیت ناوگان (کد استعلام ؟؟؟؟)

تبصره ۲- صدور مجوز فعالیت در رسته خطرناک منوط به تاییدیه صلاحیت و عندالزوم رعایت مقررات مربوط به هر ماده است.

- ۳-۴- مدت اعتبار کلیه مجوزهای صادره از تاریخ صدور به شرح ذیل خواهد بود:
 - ۱- یک ساله برای بار اول اخذ مجوز
 - ۲- دو ساله در صورت تایید عملکرد سال اول
 - ۳- پنج ساله در صورت تایید عملکرد سنوات قبل
 - ۴-۴- مرجع صادرکننده مجوز می تواند حسب مورد مجوزی موقت و مشروط (۲ یا ۳ ماهه) به منظور تکمیل مراحل صدور مجوز و جهت آغاز فعالیت فعال لجستیک معکوس صادر نماید.
 - ۵-۴- کلیه فعالان دارای مجوز می باید حداقل ۲ ماه قبل از انقضای اعتبار مجوز نسبت به تمدید آن اقدام نمایند.

**دستورالعمل ساماندهی
نحوه فعالیت و تنظیم گری مناسبات**

ماده ۱- تعاریف

- ۱-۱- **مواد و کالاهای قابل بازیابی:** مواد و کالاهای مرجوعی، معیوب یا ضایعات جامد، نیمه جامد و سیالات محصور و مظروف (غیر مواد منتشر شده اعم از فاضلاب و یا انتشارات هوا برد از قبیل دودکش، مشعل، ونت های فرایندی و...) هستند که از فعالیت اشخاص و یا فعل و انفعالات طبیعی تولید می گردد و از نظر تولید کننده زائد و در نتیجه پسماند تلقی نمی شود.
- ۱-۲- **لجستیک معکوس:** فرآیند برنامه ریزی، اجرا و کنترل جریان کارآمد و به صرفه مواد و کالاهای قابل بازیابی (خام، در حال تولید و کالاهای تولید شده) اعم از مرجوعی، معیوب و ضایعات و اطلاعات مربوط به آنها از مصرف کننده نهایی به سمت مبدا تولید با هدف برگرداندن آن به زنجیره ارزش یا دفع آنها و شامل فعالیتهای زیر است:
- **خرید و دریافت:** مواد و کالاهای قابل بازیابی (اعم از مرجوعی، معیوب و یا ضایعات) با مراجعه به محل استقرار شهروند (مبدا) یا با مراجعه شهروند به مرکز جمع آوری در ازای وجه نقد یا اعتبار از خریداری و دریافت می گردد.
 - **تفکیک و بازرسی:** گروه های مختلف مواد و کالاهای قابل بازیابی بر حسب ماهیت در مبدا توسط شهروند جداسازی شده و یا بر حسب کیفیت توسط عوامل مرکز جمع آوری بازرسی شده و جهت استفاده مجدد، تعمیر، تولید مجدد یا پردازش و بازیافت دسته بندی و ارسال می گردند.
 - **جمع آوری:** گروه های مواد و کالاهای قابل بازیابی توسط ناوگان و تجهیزات مناسب برای حمل آن گروه ها در دوره های زمانی منظم یا بنا بر سفارش شهروند، به موجب گارانتی یا به اقتضای خدمات پس از فروش در مرکز جمع آوری، جمع آوری می گردند.
 - ۱-۳- **خطرناک:** موادی که به دلیل واجد بودن و یا بالا بودن حداقل یکی از خواص واکنش زایی (از جمله خوردگی، اشتعال پذیری و انفجار زایی)، سمیت، بیماری زایی یا عوامل مشابه (به جز خواص رادیواکتیویته و پرتو زایی)، باعث ایجاد مخاطرات بهداشتی و محیط زیستی گردیده و نیازمند مراقبت ویژه و خاص در کلیه مراحل فرآوری یا مدیریت می باشند.
 - ۱-۴- **غیر خطرناک:** مواد و کالاهایی که به دلیل نداشتن شرایط مخاطره آمیز قابل ملاحظه نیاز به مراقبت ویژه و خاص در کلیه مراحل فرآوری یا مدیریت نداشته لیکن لازم است بر اساس استاندارد معین و ضوابط محیط زیستی مدیریت شوند.
 - ۱-۵- **مرکز جمع آوری:** انبار یا فضای انبارشی که مواد و کالاهای قابل بازیابی را با رعایت جداسازی بر حسب ماهیت از شهروند و ناوگان دریافت نموده، بر حسب کیفیت بازرسی کرده و جهت بازگردانی به زنجیره مصرف برای استفاده مجدد، ارسال به تعمیرگاه و یا ارسال به واحدهای تولیدی و صنایع پردازش و بازیافت دسته بندی و نگهداری می نماید.
 - ۱-۶- **فعال لجستیک معکوس:** شخصیت حقوقی یا حقیقی است که در یکی از سه نظام زیر به فعالیت لجستیک معکوس مبادرت می ورزد:
 - **نظام نسل اول (جویندگی):** در نظام نسل اول، ناوگان در سطح شهر گشته، با کمک بلندگو یا پخش موسیقی خاص، واحدهای مسکونی، تجاری و اداری را از حضور خود مطلع ساخته، و پس از خرید مستقیم یا به مباشرت از طرف مرکز جمع آوری و دریافت مواد و کالاهای قابل بازیابی از شهروندان آن را به مراکز جمع آوری حمل کرده و فروخته یا تحویل مرکز می دهد.
 - **نظام نسل دوم (برگزینی):** در نظام نسل دوم، سفارش جمع آوری در ابتدا توسط مشتری روی پلتفرم ثبت شده، راننده با بررسی و انتخاب سفارش به موقعیت شهروند (واحدهای مسکونی، تجاری، اداری و صنعتی) مراجعه کرده، با خرید به مباشرت از طرف پلتفرم و دریافت مواد و کالاهای قابل بازیابی آن را به مراکز جمع آوری حمل کرده و تحویل مرکز می دهد.
 - **نظام نسل سوم (فروشگاهی):** در نظام نسل سوم، مواد و کالاهای قابل بازیابی در صورت عدم نیاز، یا وجود ایراد، یا پس از مصرف توسط شهروندان به فروشگاه تحویل شده و فروشگاه به نیابت از مرکز جمع آوری آن را خریداری می نماید. - ۱-۷- **اتحادیه لجستیک معکوس ایران:** موسسه غیر دولتی، غیر سیاسی، غیر انتفاعی، دارای شخصیت حقوقی مستقل و عضو محور می باشد، که توسط اعضا اداره می گردد و به اعضا یا به نمایندگی از اعضای خود ارائه خدمت می کند و نزد اتاق اصناف و یا اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران ثبت گردیده است. وظایف اتحادیه در این دستورالعمل به شرح ذیل می باشد:
 - ۱- ابلاغ کلیه دستورالعمل ها، مقررات و ضوابط اعلامی از سوی معاونت تجارت و خدمات وزارت صنعت، معدن و تجارت به اعضا،
 - ۲- ارائه آمارها، اطلاعات، نظرات کارشناسی و مشورتی حسب درخواست وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر مراجع ذی ربط.

ماده ۲- دامنه شمول و ماموریت

ساماندهی و حمایت از فعالیت های لجستیک معکوس دارای مجوز و تنظیم گری مناسبات این حوزه با هدف برقراری جریان کارآمد و به صرفه مواد و کالاهای قابل بازیابی با کیفیت مطلوب در سطح کشور در راستای به حداقل رساندن اتلاف منابع بازگشت پذیر کشور

ماده ۳- ناوگان

حمل مواد و کالای قابل بازیابی صرفاً توسط وسایط نقلیه‌ای مجاز است که مشخصات آنها توسط مراکز جمع‌آوری یا پلتفرم‌های لجستیک معکوس ثبت شده و بارکد شناسایی دوحدهی قابل استعمال از سامانه صادرکننده مجوز را دریافت کرده‌اند. حمل و نقل بین شهری مستلزم ارائه بارنامه تمبردار می‌باشد.

ماده ۴- تنظیم مناسبات

۴-۱- در صورتی که فعالان لجستیک معکوس به دلایل:

- ۱- عدم رعایت ضوابط و مقررات این دستورالعمل
- ۲- انحلال، تغییر فعالیت، یا ایجاد وقفه در فعالیت بدون تایید مستندات تسویه حساب با شهروندان تأمین‌کننده مواد و کالای قابل بازیابی توسط مرجع صدور مجوز
- ۳- خودداری از ارائه اطلاعات لازم به اتحادیه یا مراجع قانونی ذیربط و یا هر نوع اقدام دیگری که موجب اخلال در جریان مواد و کالای قابل بازیابی گردد، به ترتیب ذیل عمل خواهد شد:
 - مرحله اول: اخطار کتبی توسط مرجع صادرکننده مجوز و تعیین مهلت ۲ ماهه برای رفع نقیصه یا تخلف
 - مرحله دوم: لغو موقت مجوز فعالیت به مدت ۲ ماه
 - مرحله سوم: لغو دائم مجوز فعالیت
- ۴-۲- در صورتی که فعالان لجستیک معکوس مرتکب تخلفات تعزیراتی از جمله تقلب، احتکار، عرضه خارج از شبکه، عدم ارائه صورتحساب، قاچاق و یا مباشرت در قاچاق گردند مرجع صادرکننده مجوز بر اساس ضوابط و قوانین موضوعه اشخاص متخلف را به مراجع ذیربط معرفی می‌نماید.
- ۴-۳- مرجع صادرکننده مجوز می‌باید در صورت شناسایی فعالان فاقد مجوز، مراتب را به مراجع قضایی ذیصلاح اعلام نمایند.

ماده ۵- مقررات قابل استناد در ساماندهی و تنظیم‌گری

۵-۱- قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی (مصوب ۱۳۸۶/۱۱/۸ با آخرین اصلاحات تا تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۳):

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- در این قانون اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار برده می‌شود:

- ۱- بازار: به فضایی جغرافیایی یا مجازی اطلاق می‌شود که در آن خریداران و فروشندگان، کالاها و خدمات مشابه یا جانشین نزدیک را مبادله می‌کنند.
- ۲- کالا: هر شیء منقول و یا غیر منقول که می‌تواند مورد مبادله و استفاده قرار گیرد.
- ۳- خدمت: محصول غیر ملموسی که استفاده از آن از فرایند تولید آن قابل تفکیک نیست.
- ۴- بنگاه: واحد اقتصادی که در تولید کالا یا خدمت فعالیت می‌کند، اعم از آن که دارای شخصیت حقوقی یا حقیقی باشد.
- ۵- شرکت: شخص حقوقی که با رعایت قانون تجارت یا قانون خاص حسب مورد تشکیل شده باشد.
- ۱۱- رقابت: وضعیتی در بازار که در آن تعدادی تولیدکننده، خریدار و فروشنده مستقل برای تولید، خرید و یا فروش کالا یا خدمت فعالیت می‌کنند، به طوری که هیچ یک از تولیدکنندگان، خریداران و فروشندگان قدرت تعیین قیمت را در بازار نداشته باشند یا برای ورود بنگاه‌ها به بازار یا خروج از آن محدودیتی وجود نداشته باشد.
- ۱۲- انحصار: وضعیتی در بازار که سهم یک یا چند بنگاه یا شرکت تولید کننده، خریدار و فروشنده از عرضه و تقاضای بازار به میزانی باشد که قدرت تعیین قیمت و یا مقدار را در بازار داشته باشد، یا ورود بنگاه‌های جدید به بازار یا خروج از آن با محدودیت مواجه باشد.
- ۱۳- انحصار طبیعی: وضعیتی از بازار که یک بنگاه به دلیل نزولی بودن هزینه متوسط، می‌تواند کالا یا خدمت را به قیمتی عرضه کند که بنگاه دیگری با آن قیمت قادر به ورود یا ادامه فعالیت در بازار نباشد.
- ۱۴- انحصار قانونی: وضعیتی از بازار که به موجب قانون، تولید، فروش و یا خرید کالا و یا خدمت خاص در انحصار یک یا چند بنگاه معین قرار می‌گیرد.

- ۱۵- وضعیت اقتصادی مسلط: وضعیتی در بازار که در آن توانایی تعیین قیمت، مقدار عرضه یا تقاضای کالا یا خدمت یا شرایط قرارداد در اختیار یک یا چند شخص حقیقی و یا حقوقی قرار گیرد.
- ۱۶- ادغام: اقدامی که براساس آن چند شرکت، ضمن محو شخصیت حقوقی خود، شخصیت حقوقی واحد و جدیدی تشکیل دهند یا در شخصیت حقوقی دیگری جذب شوند.
- ۱۷- تجزیه: اقدامی که براساس آن یک شرکت ضمن محو شخصیت حقوقی خود دو یا چند شخصیت حقوقی جدید تشکیل دهد.
- ۱۸- بنگاه یا شرکت کنترل کننده: بنگاه یا شرکتی که از طریق تملک تمام یا قسمتی از سهام یا سرمایه یا مدیریت و یا از طرق دیگر، فعالیت‌های اقتصادی بنگاه‌ها یا شرکت‌های دیگر را در یک بازار کنترل می‌کند.
- ۱۹- مدیران شرکت: اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل و افراد دارای عناوین مشابه یا هر شخص دیگری که مسئولیت تصمیم‌گیری در شرکت، به موجب قانون و یا اساسنامه آن، یا به موجب حکم دادگاه و یا مراجع ذیصلاح قانونی به آنها واگذار شده باشد.
- ۲۰- اخلال در رقابت: مواردی که موجب انحصار، احتکار، افساد در اقتصاد، اضرار به عموم، منتهی‌شدن به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروه‌های خاص، کاهش مهارت و ابتکار در جامعه و یا سلطه اقتصادی بیگانه بر کشور شود.
- ۲۱- مجوز کسب‌وکار: هر نوع اجازه الکترونیکی و غیرالکترونیکی اعم از مجوز، پروانه، اجازه‌نامه، گواهی، جواز، نماد، پاسخ به استعلام، موافقت، تاییدیه یا مصوبه و هر نوع سند مکتوبی است که برای شروع، ادامه، توسعه، انحلال یا بهره‌برداری فعالیت اقتصادی توسط مراجع ذی‌ربط صادر می‌شود.
- ۲۲- درگاه ملی مجوزهای کشور: سامانه‌ای است که مدیریت و راهبری نظام مجوزدهی کشور و نظارت بر صدور مجوزها را بر عهده دارد و پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، تنها مرجع رسمی مجوزهای کشور محسوب می‌شود.
- ۲۳- درگاه تخصصی مجوز کسب‌وکار: سامانه ای ملی یا استانی که وظیفه مدیریت و راهبری صدور مجوز کسب‌وکار در حوزه‌های تخصصی را با دریافت درخواست مجوز از درگاه ملی مجوزهای کشور برعهده دارد.
- ۲۴- مراجع صادرکننده مجوز: دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۸۶) این قانون، ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱، شوراها، شوراهای اسلامی شهر و روستا، اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران، تشکلهای اقتصادی و غیراقتصادی، اتحادیه‌ها، شوراها، مجامع و نظام‌های صنفی یا نمایندگان مستقیم یا غیرمستقیم آنها، دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه و نهادها، موسسات و تشکیلات و سازمان‌های زیر نظر مقام معظم رهبری و سایر مراجع بنا به تشخیص هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار.

فصل دوم- قلمرو فعالیت‌های هر یک از بخش‌های دولتی، تعاونی و خصوصی

- ماده ۷- به منظور تسهیل سرمایه‌گذاری در ایران، مراجع صدور مجوزهای کسب‌وکار موظفند شرایط و فرآیند صدور یا تمدید مجوزهای کسب‌وکار را به نحوی ساده کنند که هر متقاضی مجوز کسب‌وکار در صورت ارائه مدارک مصرح در درگاه ملی مجوزهای کشور بتواند در حداقل زمان ممکن، مجوز مورد نظر خود را دریافت کند. سقف زمانی برای صدور مجوز در هر کسب‌وکار، توسط «هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار» تعیین و در درگاه مذکور اعلام می‌شود.
- تبصره ۱- در صورتی که هر یک از مراجع صادرکننده مجوز کسب‌وکار از ارائه مجوز در ظرف زمانی تعیین شده در درگاه یاد شده امتناع کند، متقاضی مجوز می‌تواند علاوه بر ارائه شکایت حضوری یا الکترونیکی به مرکز ملی رقابت، کتباً از بالاترین مقام دستگاه اجرایی با استنادار مربوط، تسریع در صدور مجوز مورد نیاز خود را درخواست کند. در این موارد، بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندارد مربوط موظف است ظرف حداکثر هفت روز کاری از تاریخ ثبت درخواست، با دعوت از متقاضی صدور مجوز و مراجع صادرکننده مجوز، موضوع را بررسی و در چارچوب قوانین، زمینه صدور فوری مجوز مورد درخواست را فراهم کند. بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا استاندارد مربوط موظف است اشخاصی که در صدور مجوز کسب‌وکار اخلال یا اهمال کرده‌اند را به هیئت تخلفات اداری معرفی کند. این اشخاص چنانچه هیئت مذکور تخلفشان را تایید کند، به مجازات‌های مقرر در بندهای (د) به بعد ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ محکوم می‌شوند.
- تبصره ۲- هر یک از مراجع صادرکننده مجوز کسب‌وکار موظفند درخواست متقاضیان مجوز کسب‌وکار را مطابق شرایط مصرح در درگاه مذکور دریافت و بررسی کنند. صادرکنندگان مجوز کسب‌وکار اجازه ندارند به دلیل «اشباع بودن بازار»، از پذیرش تقاضای صدور مجوز کسب‌وکار امتناع کنند. امتناع از پذیرش مدارک و درخواست مجوز و تأخیر بیش از ظرف زمانی تعیین شده در درگاه مذکور در صدور مجوز برای متقاضیانی که مدارک معتبر مصرح در درگاه یادشده را ارائه داده‌اند، مصداق اخلال در رقابت موضوع ماده (۴۵) این قانون است.
- تبصره ۳- کلیه مراجع صادرکننده مجوز موظفند ظرف چهار ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به اظهار عنوان و تکمیل

شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها بر اساس استاندارد تعیین شده طبق ضوابط قانونی توسط هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور به صورت الکترونیکی اقدام کنند. در صورت عدم اظهار و ثبت و تکمیل اطلاعات موضوع این ماده بر روی درگاه مذکور در مهلت زمانی تعیین شده، الزام اشخاص به اخذ مجوزی که اطلاعات آن در این درگاه ثبت نشده، ممنوع است. بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا مرجع صادرکننده مجوز و یا مقامات و مدیران مجاز از طرف وی مسئول حسن اجرای این ماده هستند.

هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار موظف است پس از بازگذاری اطلاعات مربوط به مجوزها توسط مراجع صادرکننده مجوز، ظرف شش ماه نسبت به تعیین سقف زمانی صدور مجوز در هر کسب و کار و شرایط و مراحل صدور مجوز اقدام و در درگاه ملی مجوزهای کشور منتشر نماید. این هیئت هر ماه حداقل یک بار به ریاست وزیر امور اقتصادی و دارایی و با حضور دادستان کل کشور، رئیس سازمان بازرسی کل کشور، رئیس دیوان محاسبات کشور یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان، دو نماینده مجلس شورای اسلامی، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، رئیس اتاق تعاون مرکزی ایران، رئیس اتاق اصناف ایران و حسب مورد نماینده دستگاه اجرایی ذی‌ربط موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور و دارندگان ردیف و عنوان در قانون بودجه سنواتی مربوط، تشکیل می‌شود.

این هیئت موظف است حداکثر تا مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون، شرایط و مراحل صدور مجوزهای کسب و کار در مقررات، بخشنامه‌ها، آیین‌نامه‌ها و مانند اینها را به نحوی تسهیل و تسریع نماید و هزینه‌های آن را به نحوی تقلیل دهد که صدور مجوز کسب و کار در کشور با حداقل هزینه و مراحل آن ترجیحاً به صورت آنی و غیرحضوری و راه‌اندازی آن کسب و کار در کمترین زمان ممکن صورت پذیرد.

مصوبات هیئت مذکور در مورد بخشنامه‌ها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌ها پس از تایید وزیر امور اقتصادی و دارایی و در مورد تصویب‌نامه‌های هیئت وزیران پس از تایید هیئت وزیران برای کلیه مراجع صدور مجوزهای کسب و کار و کلیه دستگاه‌ها و نهادها که در صدور مجوزهای کسب و کار نقش دارند لازم‌الاجرا می‌باشد. فعالیت این هیئت پس از انجام تکالیف مذکور نیز استمرار یافته و در صورتی که تحقق این اهداف به اصلاح قوانین نیاز داشته باشد، هیئت مذکور موظف است پیشنهادهای لازم را برای اصلاح قوانین تهیه و به مراجع مربوطه ارائه کند.

۱- در مواردی که تصمیمات هیئت مقررات زدایی در جهت بهبود محیط کسب و کار و تسهیل صدور مجوزها، نیازمند تصویب هیئت وزیران است، وزیر امور اقتصادی و دارایی موظف است ظرف دو هفته، تصمیمات هیئت را برای هیئت وزیران ارسال کند. هیئت وزیران موظف است پیشنهادهای این هیئت را حداکثر ظرف چهار و پنج روز رسیدگی و نسبت به آنها تصمیم‌گیری کند.

۲- دبیرخانه هیئت مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی (مرکز ملی مطالعات، پایش و بهبود محیط کسب و کار) است. دبیر هیئت از بین افراد مورد وثوق و امین به انتخاب و حکم وزیر امور اقتصادی و دارایی منصوب می‌شود.

تبصره ۴- کلیه مراجع صادرکننده مجوز موظفند حداکثر ظرف یک سال پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، ثبت درخواست و صدور کلیه مجوزهای خود را به صورت الکترونیکی (غیرکاغذی)، بر اساس اولویت تعیین شده توسط دبیرخانه هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار، مطابق جزئیات مندرج در شناسنامه مصوب و از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام دهند. اقدام به صدور مجوز و ارائه خدمات خارج از موارد ثبت شده در این درگاه توسط مراجع صادرکننده مجوز به متقاضیان پس از مهلت مذکور ممنوع است و شورای رقابت موظف است حسب گزارش دبیرخانه هیئت مذکور و یا شکایت ذی نفع، نسبت به موضوع رسیدگی و بر اساس مقررات مربوط اتخاذ تصمیم کند. پس از راه‌اندازی درگاه مذکور، تغییر در شرایط صدور یا تمدید مجوزهای کسب و کار چنانچه در جهت تسهیل صدور و تمدید مجوزها باشد، بلافاصله به دستور رئیس هیئت در درگاه یادشده اعمال می‌شود و چنانچه تغییر، شامل افزایش مراحل یا مدارک مورد نیاز و به هر نحو، مشکل کردن صدور یا تمدید باشد، شرایط جدید باید از شش ماه قبل از اجرا، در این درگاه اعلام شود. مراجع صادرکننده مجوز کسب و کار حق ندارند حتی با توافق متقاضی مجوز، هیچ شرط یا مدرکی یا هزینه‌ای بیش از آنچه در درگاه مربوطه تصریح شده، از متقاضی دریافت مجوز کسب و کار مطالبه کنند. تخلف از حکم این تبصره مشمول مجازات موضوع ماده (۶۰۰) کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) مصوب ۱۳۷۵/۳/۲ است.

۱- کلیه مراجع صادرکننده مجوز مکلفند استعلامات الکترونیکی مرتبط با صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوزها را با شرایط مورد نیاز درگاه ملی مجوزهای کشور در اختیار دبیرخانه هیئت مقررات زدایی و بهبود محیط کسب و کار قرار دهند.

۲- مراجع صدور مجوز حق ندارند در کل فرآیند انجام کار، مدارک و استعلامات را به صورت تکراری برای صدور یک عنوان مجوز از متقاضی دریافت دارند.

۳- کلیه درگاه‌های تخصصی مجوز (ملی استانی) با حفظ موجودیت، مکلفند درخواست و صدور مجوز خود را فقط از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور انجام دهند.

۴- راهبری و مدیریت درگاه ملی مجوزهای کشور با دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار است و کلیه امور مرتبط با سخت‌افزار، نرم‌افزار، زیرساخت و امنیت آن توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات تامین می‌شود. وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مکلف است در حوزه تامین زیرساخت، سخت‌افزار، نرم‌افزار و بستر امنیتی و فنی داده‌ها، بر اساس انتظارات اعلامی وزارت امور اقتصادی و دارایی اقدام نماید. بار مالی احتمالی ناشی از ارائه فعالیت مزبور توسط وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، از محل قانون اجازه تعیین و وصول حق امتیاز فعالیت بخش غیردولتی در زمینه پست و مخابرات مصوب ۱۳۹۲/۹/۵ تامین می‌شود.

۵- نحوه فعالیت درگاه ملی مجوزهای کشور ظرف سه ماه با پیشنهاد دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد و برای تمامی مراجع صادرکننده مجوز لازم‌الاجرا است.

تبصره ۵- از تاریخ تصویب این قانون، وظایف و اختیارات کارگروه موضوع ماده (۶۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ به هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار موضوع قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۹۳/۴/۱ منتقل می‌شود و ماده (۶۲) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره ۶- در مورد آن دسته از فعالیت‌های اقتصادی که نیازمند اخذ مجوز از دستگاه‌های متعدد می‌باشند، دستگاه اصلی موضوع فعالیت، وظیفه مدیریت یکپارچه، هماهنگی و اداره امور اخذ و تکمیل و صدور مجوز را بر عهده خواهد داشت و از طریق ایجاد پنجره واحد به صورت حقیقی یا در فضای مجازی با مشارکت سایر دستگاه‌های مرتبط به گونه‌ای اقدام می‌نماید که ضمن رعایت اصل همزمانی صدور مجوزها، سقف زمانی مورد نظر برای صدور مجوز از زمان پیش‌بینی شده توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار تجاوز ننماید. در ایجاد فرآیند پنجره واحد، دستگاه‌های فرعی صدور مجوز موظفند نسبت به ارائه خدمات از طریق استقرار نماینده تام‌الاختیار در محل پنجره‌های واحد و یا در فضای مجازی اقدام و همکاری لازم را به عمل آورند. دستورالعمل‌های مربوطه شامل رویه‌ها و ضوابط و نحوه برخورد با متخلفان (بر اساس قوانین و مقررات)، که به تایید هیئت وزیران رسیده است و همچنین فهرست دستگاه‌های اصلی در صدور مجوز در فعالیت‌های مختلف متناسب با شرایط توسط هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار موضوع ماده (۳) قانون اصلاح مواد (۱)، (۶) و (۷) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تهیه و ابلاغ می‌شود. از تاریخ تصویب این قانون، ماده (۷۰) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران لغو می‌شود.

تبصره ۷- مصوبات کمیته مذکور در ماده (۷۶) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که مرتبط با وظایف و اختیارات هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب و کار می‌باشد، به این هیئت ارسال می‌شود.

تبصره ۸- ایجاد هرگونه مجوز جدید حسب قوانین و مقررات مربوط تابع احکام این ماده بوده و مراجع مسئول و ذی‌ربط مجوز مکلفند ظرف یک ماه پس از تعریف مجوز جدید، ضمن اعلان رسمی مراتب به دبیرخانه هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار، نسبت به ثبت عنوان و تکمیل شناسنامه صدور، تمدید، اصلاح و لغو مجوز جدید بر اساس استاندارد پیاده‌سازی شده بر روی درگاه ملی مجوزهای کشور اقدام نمایند. هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار موظف است ظرف دو ماه پس از بارگذاری اطلاعات مربوط به مجوز جدید در درگاه ملی مجوزهای کشور، نسبت به انجام تکالیف خود در خصوص بررسی و تایید آن اقدام نماید.

تبصره ۹- مراجع صادرکننده مجوز مکلفند آن دسته از مجوزهای کسب‌وکار را که می‌توان اعلان متقاضی را جایگزین صدور مجوز کرد، شناسایی و با تصویب هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار اعلام کنند. در این گونه موارد، ثبت اعلان متقاضی در درگاه تخصصی مجوز کسب‌وکار به منزله صدور مجوز خواهد بود. هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار می‌تواند موارد موضوع این تبصره را رأساً شناسایی و مراجع صادرکننده مجوز را مکلف به جایگزینی ثبت اعلان به جای صدور مجوز کند. همچنین مراجع صادرکننده مجوز مکلفند فهرست کسب‌وکارهای زیرمجموعه خود اعم از نیازمند مجوز یا نیازمند ثبت اعلان را به همراه اسامی و نشانی صاحبان آن کسب‌وکار به تفکیک استانی و شهرستانی و به صورت داده باز در پایگاه اطلاع رسانی خود منتشر و به صورت مستمر آن را به روز کنند.

تبصره ۱۰- دستگاه‌های زیرمجموعه قوای سه‌گانه و اتاق‌های بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، تعاون ایران و اصناف ایران و تشکل‌های کارفرمایی و کارگری ذی‌ربط حسب مورد مکلفند برنامه اجرایی عملیاتی ارتقای رتبه و امتیاز ایران در شاخص سهولت انجام کسب‌وکار را که به تصویب هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار می‌رسد، اجرا و گزارش خود از نحوه اجرای این برنامه را هر ساله و تا پایان اردیبهشت ماه سال بعد به دبیرخانه هیئت مذکور ارائه کنند.

تبصره ۱۱- وزیر امور اقتصادی و دارایی و رییس سازمان برنامه و بودجه کشور به اعضای شورای مذکور در ماده (۱) قانون نحوه

پیگیری تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی مصوب ۱۳۹۴/۳/۵ اضافه می‌شوند. دبیرخانه این شورا و کارگروه موضوع ماده (۲) قانون مذکور، بدون ایجاد و توسعه هرگونه تشکیلات، در سازمان برنامه و بودجه کشور تشکیل می‌شود و گزارش فعالیت‌های این شورا و کارگروه به صورت مشترک توسط سازمان مذکور و وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و توسط وزارت یادشده به صورت شش ماهه به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود. پیشنهادهای این شورا و کارگروه در حوزه وظایف و اختیارات هیئت مقررات‌زدایی و بهبود محیط کسب‌وکار از طریق وزیر امور اقتصادی و دارایی در این هیئت مطرح و اتخاذ تصمیم می‌شود.

تبصره ۱۲- مفاد این ماده علاوه بر مراجع صادرکننده مجوز، شامل آن دسته از فعالیت‌های دستگاه‌ها و مراجع مصرح در ماده (۲۹) قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ از جمله وزارتخانه‌های آموزش و پرورش، علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و فرهنگ و ارشاد اسلامی و موسسات، مراکز، نهادها و کانون‌های حرفه‌ای و تخصصی دولتی و غیردولتی و همچنین خدمات قوه قضائیه و دستگاه‌های زیرمجموعه آن خواهد بود. سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران موظف است اطلاعات مربوط به فرصت‌های سرمایه‌گذاری در کشور را از طریق درگاه ملی مجوزهای کشور در اختیار متقاضیان قرار دهد.

تبصره ۱۳- اجرای این ماده در خصوص موسسات، نهادها و سازمان‌هایی که تحت نظر مقام معظم رهبری هستند، با اذن ایشان جایز است و در دستگاه‌های زیرمجموعه قوه قضائیه منوط به موافقت رییس آن قوه است و در مواردی که وظایف و فعالیت‌های دستگاه‌ها در مورد احکام این ماده، دارای طبقه‌بندی اطلاعاتی و امنیتی باشد، منوط به تصویب شورای عالی امنیت ملی است. ماده ۸- هر امتیازی که برای بنگاه‌های دولتی با فعالیت اقتصادی گروه یک و دو ماده (۲) این قانون مقرر شود، عیناً و با اولویت برای بنگاه یا فعالیت اقتصادی مشابه در بخش خصوصی، تعاونی و عمومی غیردولتی باید در نظر گرفته شود. تبصره- دولت مکلف است ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون کلیه امتیازات موجود موضوع این ماده را لغو کند یا تعمیم دهد.

فصل نهم- تسهیل رقابت و منع انحصار

ماده ۴۳- تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی بخش‌های عمومی، دولتی، تعاونی و خصوصی مشمول مواد این فصل هستند.

ماده ۴۴- هرگونه تبانی از طریق قرارداد، توافق و یا تفاهم (اعم از کتبی، الکترونیکی، شفاهی و یا عملی) بین اشخاص که یک یا چند اثر زیر را به دنبال داشته باشد به نحوی که نتیجه آن بتواند اخلال در رقابت باشد ممنوع است:

- ۱- مشخص کردن قیمت‌های خرید یا فروش کالا یا خدمت و نحوه تعیین آن در بازار به طور مستقیم یا غیرمستقیم
- ۲- محدود کردن یا تحت کنترل درآوردن مقدار تولید، خرید یا فروش کالا یا خدمت در بازار
- ۳- تحمیل شرایط تبعیض‌آمیز در معاملات همسان به طرف‌های تجاری
- ۴- ملزم کردن طرف معامله به عقد قرارداد با اشخاص ثالث یا تحمیل کردن شروط قرارداد به آنها
- ۵- موکول کردن انعقاد قرارداد به قبول تعهدات تکمیلی توسط طرف‌های دیگر که بنا بر عرف تجاری با موضوع قرارداد ارتباطی ندارد.

۶- تقسیم یا تسهیم بازار کالا یا خدمت بین دو یا چند شخص

۷- محدود کردن دسترسی اشخاص خارج از قرارداد، توافق یا تفاهم به بازار

تبصره- قراردادهای میان تشکل‌های کارگری و کارفرمایی به منظور تعیین دستمزد و مزایا، تابع قانون کار است.

ماده ۴۵- اعمال ذیل که منجر به اخلال در رقابت می‌شود، ممنوع است:

الف- احتکار و استتکاف از معامله:

۱- استتکاف فردی یا جمعی از انجام معامله و یا محدود کردن مقدار کالا یا خدمت موضوع معامله.

۲- وادار کردن اشخاص دیگر به استتکاف از معامله و یا محدود کردن معاملات آنها با رقیب.

۳- ذخیره یا نابود کردن کالا یا امتناع از فروش آن و نیز امتناع از ارائه خدمت به نحوی که این ذخیره‌سازی، اقدام یا امتناع منجر به بالا رفتن ساختگی قیمت کالا یا خدمت در بازار شود، اعم از این که به طور مستقیم یا با واسطه انجام گیرد.

ب- قیمت‌گذاری تبعیض‌آمیز:

عرضه و یا تقاضای کالا یا خدمت مشابه به قیمت‌هایی که حاکی از تبعیض بین دو یا چند طرف معامله و یا تبعیض قیمت بین مناطق مختلف به رغم یکسان بودن شرایط معامله و هزینه‌های حمل و سایر هزینه‌های جانبی آن باشد.

ج- تبعیض در شرایط معامله:

قائل شدن شرایط تبعیض‌آمیز در معامله با اشخاص مختلف در وضعیت یکسان.

د- قیمت‌گذاری تهاجمی:

- ۱- عرضه کالا یا خدمت به قیمتی پایین‌تر از هزینه تمام شده آن به نحوی که لطمه جدی به دیگران وارد کند یا مانع ورود اشخاص جدید به بازار شود.
 - ۲- ارائه هدیه، جایزه، تخفیف یا امثال آن که موجب وارد شدن لطمه جدی به دیگران شود.
 - تبصره- تشخیص لطمه جدی، بر عهده شورای رقابت است.
 - ه- اظهارات گمراه کننده:
- هر اظهار شفاهی، کتبی یا هر عملی که:
- ۱- کالا یا خدمت را به صورت غیر واقعی با کیفیت، مقدار، درجه، وصف، مدل یا استاندارد خاص نشان دهد و یا کالا و یا خدمت رقبا را نازل جلوه دهد.
 - ۲- کالای تجدید ساخت شده یا دست دوم، تعمیری یا کهنه را نو معرفی کند.
 - ۳- وجود خدمات پس از فروش، ضمانتنامه تعهد به تعویض، نگهداری، تعمیر کالا یا هر قسمتی از آن و یا تکرار یا تداوم خدمت تا حصول نتیجه معینی را القا کند، در حالی که چنین امکاناتی وجود نداشته باشد.
 - ۴- اشخاص را از حیث قیمت کالا یا خدمتی که فروخته یا ارائه شده است یا می‌شود، فریب دهد.
- و- فروش یا خرید اجباری:
- ۱- منوط کردن فروش یک کالا یا خدمت به خرید کالا یا خدمت دیگر یا بالعکس.
 - ۲- وادار کردن طرف مقابل به معامله با شخص ثالث به صورتی که اتمام معامله به عرضه یا تقاضای کالا یا خدمت دیگری ارتباط داده شود.
 - ۳- معامله با طرف مقابل با این شرط که طرف مذکور از انجام معامله با رقیب امتناع ورزد.
 - ز- عرضه کالا یا خدمت غیراستاندارد:
- عرضه کالا و یا خدمت مغایر با استانداردهای اجباری اعلام شده توسط مراجع ذیصلاح از جمله راجع به کاربرد، ترکیب، کیفیت، محتویات، طراحی، ساخت، تکمیل و یا بسته بندی.
- ح- مداخله در امور داخلی و یا معاملات بنگاه یا شرکت رقیب:
- ترغیب، تحریک و یا وادار ساختن یک یا چند سهامدار، صاحب سرمایه، مدیر یا کارکنان یک بنگاه و یا شرکت رقیب از طریق اعمال حق رای، انتقال سهام، افشای اسرار، مداخله در معاملات بنگاه‌ها و یا شرکت‌ها یا روش‌های مشابه دیگر به انجام عملی که به ضرر رقیب باشد.
- ط- سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط:
- سوء استفاده از وضعیت اقتصادی مسلط به یکی از روش‌های زیر:
- ۱- تعیین، حفظ و یا تغییر قیمت یک کالا یا خدمت به صورتی غیر متعارف،
 - ۲- تحمیل شرایط قراردادی غیر منصفانه،
 - ۳- تحدید مقدار عرضه و یا تقاضا به منظور افزایش و یا کاهش قیمت بازار،
 - ۴- ایجاد مانع به منظور مشکل کردن ورود رقبای جدید یا حذف بنگاه‌ها یا شرکت‌های رقیب در یک فعالیت خاص،
 - ۵- مشروط کردن قراردادها به پذیرش شرایطی که از نظر ماهیتی یا عرف تجاری، ارتباطی با موضوع چنین قراردادهایی نداشته باشد،
 - ۶- تملک سرمایه و سهام شرکت‌ها به صورتی که منجر به اختلال در رقابت شود.
- ی- محدود کردن قیمت فروش مجدد:
- مشروط کردن عرضه کالا یا خدمت به خریدار به پذیرش شرایط زیر:
- ۱- اجبار خریدار به قبول قیمت فروش تعیین شده یا محدود کردن وی در تعیین قیمت فروش به هر شکلی.
 - ۲- مقید کردن خریدار به حفظ قیمت فروش کالا یا خدمتی معین، برای بنگاه یا شرکتی که از او کالا یا خدمت خریداری می‌کند یا محدود کردن بنگاه یا شرکت مزبور در تعیین قیمت به هر شکلی.
- ک- کسب غیرمجاز، سوء استفاده از اطلاعات و موقعیت اشخاص:
- ۱- کسب و بهره‌برداری غیرمجاز از هرگونه اطلاعات داخلی رقبا در زمینه تجاری، مالی، فنی و نظایر آن به نفع خود یا اشخاص ثالث.
 - ۲- کسب و بهره‌برداری غیرمجاز از اطلاعات و تصمیمات مراجع رسمی، قبل از افشا یا اعلان عمومی آنها و یا کتمان آنها به نفع خود یا اشخاص ثالث.

۳- سوء استفاده از موقعیت اشخاص به نفع خود یا اشخاص ثالث.
ماده ۴۶- هیچ یک از مدیران، مشاوران یا سایر کارکنان شرکت یا بنگاه مجاز نیستند با هدف ایجاد محدودیت یا اختلال در رقابت در یک و یا چند بازار، به طور همزمان متصدی سمتی در شرکت و یا بنگاهی مرتبط و یا دارای فعالیت مشابه باشند.
ماده ۴۷- هیچ شخص حقیقی یا حقوقی نباید سرمایه یا سهام شرکت‌ها یا بنگاه‌های دیگر را به نحوی تملک کند که موجب اختلال در رقابت در یک و یا چند بازار گردد.
 تبصره- موارد زیر از شمول این ماده مستثنی است:

۱- تملک سهام یا سرمایه به وسیله کارگزار یا کارگزار معامله‌گری که به کار خرید و فروش اوراق بهادار اشتغال دارد، مادامی که از حق رای سهام برای اختلال در رقابت سوء استفاده نشود.

۲- دارا بودن یا تحصیل حقوق رهنی نسبت به سهام و سرمایه شرکت‌ها و بنگاه‌های فعال در بازار یک کالا یا یک خدمت مشروط بر این که منجر به اعمال حق رای در این شرکت‌ها یا بنگاه‌ها نشود.

۳- در صورتی که سهام یا سرمایه تحت شرایط اضطراری تملک شده باشد، مشروط بر این که حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ تملک، موضوع به اطلاع شورای رقابت برسد و بیشتر از مدت زمانی که شورا تعیین می‌کند، تملک ادامه نیابد.

ماده ۴۸- ادغام شرکت‌ها یا بنگاه‌ها در موارد زیر ممنوع است:

۱- در جریان ادغام یا در نتیجه آن اعمال مذکور در ماده (۴۵) اعمال شود

۲- هرگاه در نتیجه ادغام، قیمت کالا یا خدمت به طور نامتعارفی افزایش یابد

۳- هرگاه ادغام موجب ایجاد تمرکز شدید در بازار شود

۴- هرگاه ادغام، منجر به ایجاد بنگاه یا شرکت کنترل کننده در بازار شود

تبصره ۱- در مواردی که پیشگیری از توقف فعالیت بنگاه‌ها و شرکت‌ها یا دسترسی آنها به دانش فنی جز از طریق ادغام امکان پذیر نباشد، هر چند ادغام منجر به بندهای (۳) و (۴) این ماده شود، مجاز است.

تبصره ۲- دامنه تمرکز شدید را شورای رقابت تعیین و اعلام می‌کند.

ماده ۴۹- بنگاه‌ها و شرکت‌ها می‌توانند در مورد شمول مواد (۴۷) و (۴۸) این قانون بر اقدامات خود از شورای رقابت کسب تکلیف کنند. شورای رقابت مکلف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضا در هر یک از موارد مذکور آن را بررسی و نتیجه را به طور کتبی یا به وسیله دادن پیام مطمئن به متقاضی اعلام کند. در صورت اعلام عدم شمول مواد (۴۷) و (۴۸) این قانون به اقدامات موضوع استعلام یا عدم ارسال پاسخ از سوی شورا ظرف مدت مقرر، اقدامات مذکور صحیح تلقی می‌شود.
ماده ۵۰- افراد صنفی مشمول قانون نظام صنفی که به عرضه جزئی (خرده فروشی) کالاها یا خدمات می‌پردازند، از شمول این فصل مستثنی هستند.

ماده ۵۱- حقوق و امتیازات انحصاری ناشی از مالکیت فکری نباید موجب نقض مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون شود، در این صورت شورای رقابت اختیار خواهد داشت یک یا چند تصمیم زیر را اتخاذ کند:

الف) توقف فعالیت یا عدم اعمال حقوق انحصاری از جمله تحدید دوره اعمال حقوق انحصاری،

ب) منع طرف قرارداد، توافق یا مصالحه مرتبط با حقوق انحصاری از انجام تمام یا بخشی از شرایط و تعهدات مندرج در آن

ج) ابطال قراردادها، توافق‌ها یا تفاهم مرتبط با حقوق انحصاری در صورت مؤثر نبودن تدابیر موضوع بندهای «الف» و «ب» این ماده

ماده ۵۲- هرگونه کمک و اعطای امتیاز دولتی (ریالی، ارزی، اعتباری، معافیت، تخفیف، ترجیح، اطلاعات یا مشابه آن)، به صورت تبعیض آمیز به یک یا چند بنگاه یا شرکت که موجب تسلط در بازار یا اختلال در رقابت شود، ممنوع است.

ماده ۵۳- برای نیل به اهداف این فصل شورایی تحت عنوان «شورای رقابت» تشکیل می‌شود. ترکیب و شرایط انتخاب اعضای شورا به شرح زیر است:

الف- ترکیب اعضا

۱- سه نماینده مجلس از بین اعضای کمیسیون‌های اقتصادی، برنامه‌بودجه و محاسبات و صنایع و معادن از هر کمیسیون یک نفر به انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر

۲- دو نفر از قضات دیوان عالی کشور به انتخاب و حکم رییس قوه قضائیه

۳- دو صاحب نظر اقتصادی برجسته به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و حکم رییس جمهور

۴- یک حقوقدان برجسته و آشنا به حقوق اقتصادی به پیشنهاد وزیر دادگستری و حکم رییس جمهور

۵- دو صاحب نظر در تجارت به پیشنهاد وزیر صنعت، معدن و تجارت و حکم رییس جمهور

- ۶- یک صاحب‌نظر در صنعت به پیشنهاد وزیر صنعت، معدن و تجارت و حکم رییس‌جمهور
- ۷- یک صاحب‌نظر در خدمات زیربنایی به پیشنهاد رییس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و حکم رییس‌جمهور
- ۸- یک متخصص امور مالی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و حکم رییس‌جمهور
- ۹- یک نفر به انتخاب اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- ۱۰- یک نفر به انتخاب اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- تبصره ۱- رییس شورا از بین صاحب‌نظران اقتصادی عضو شورا، موضوع بند (۳) به پیشنهاد اعضا و با حکم رییس‌جمهور منصوب می‌شود.
- تبصره ۲- نایب رییس از بین اعضای شورا به پیشنهاد اعضا و با حکم رییس شورا منصوب می‌شود.
- ب- شرایط انتخاب اعضا
- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران،
- ۲- دارا بودن حداقل چهل سال سن،
- ۳- دارا بودن مدرک دکترای معتبر برای اعضای صاحب‌نظر اقتصادی و حقوقدان و حداقل مدرک کارشناسی برای صاحب‌نظران تجاری و صنعتی و خدمات زیربنایی و مالی،
- ۴- نداشتن محکومیت‌های موضوع ماده (۶۲) مکرر قانون مجازات اسلامی و یا محکومیت قطعی به ورشکستگی به تصحیر یا به تقلب،
- ۵- دارا بودن حداقل ده سال سابقه کار مفید و مرتبط،
- ۶- نداشتن محکومیت قطعی انتظامی از بند «د» به بالا موضوع ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری (مصوب ۱۳۷۲/۹/۷)
- تبصره- به استثنای قاضی، بازنشسته بودن افراد مانع انتخاب نخواهد بود.
- ماده ۵۴-** به منظور انجام امور کارشناسی و اجرایی و فعالیت‌های دبیرخانه‌ای شورای رقابت، مرکز ملی رقابت در قالب موسسه دولتی مستقل زیر نظر رییس‌جمهور تشکیل می‌شود که تشکیلات آن به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب هیئت‌وزیران تعیین می‌شود. تغییرات بعدی تشکیلات مرکز ملی رقابت با پیشنهاد شورای رقابت و تایید سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و تصویب هیئت‌وزیران خواهد بود.
- تبصره ۱- رییس شورای رقابت، رییس مرکز ملی رقابت نیز می‌باشد.
- تبصره ۲- در تامین نیروی انسانی مورد نیاز مرکز ملی رقابت اولویت با کارکنان رسمی و پیمانی وزارتخانه‌ها و دستگاه‌ها و موسسات دولتی است.
- تبصره ۳- آیین‌نامه تشویق اعضای شورای رقابت و کارکنان مرکز ملی رقابت به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.
- ماده ۵۵-** دوره تصدی، اشتغال و رویه یا نحوه رسیدگی به تخلفات اعضای شورای رقابت به شرح زیر است:
- ۱- دوره تصدی عضو قاضی دو سال و سایر اعضا شش سال است و انتصاب مجدد آنان برای عضو قاضی دو دوره و برای سایر اعضا یک دوره دیگر مجاز خواهد بود.
- ۲- دوره تصدی کسانی که به دلایلی جانشین اعضای شورا می‌شوند، به میزان بقیه دوره تصدی عضو قبلی خواهد بود.
- ۳- اعطای مأموریت به کارمندان دولت و قوه قضائیه برای عضویت آنان در شورا و هیئت تجدیدنظر الزامی است.
- ۴- اشتغال رییس و اعضای شورای رقابت به صورت تمام وقت است. افراد مذکور نمی‌توانند همزمان شغل و یا مسئولیت دیگری در بخش عمومی، خصوصی یا تعاونی داشته باشند.
- تبصره- اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها در صورتی که حداکثر به اندازه ساعات موظف تدریس کنند و اعضای مذکور در اجزای (۸)، (۹) و (۱۰) بند (الف) ماده (۵۳) این قانون از شمول این بند مستثنی هستند.
- ۵- به تخلفات اعضای شورای رقابت و هیئت تجدیدنظر، به جز قاضی منتخب رییس قوه قضائیه و نیز کارمندان مرکز ملی رقابت برابر مقررات قانون نحوه رسیدگی به تخلفات اداری و به تخلفات قاضی منتخب رییس قوه قضائیه، طبق مقررات قانونی در دادسراها و دادگاه‌های انتظامی قضات رسیدگی خواهد شد.
- ماده ۵۶-** تضمین موقعیت شغلی اعضای شورا و نحوه استقلال آن به شرح زیر است:
- ۱- هیچ یک از اعضای شورای رقابت را نمی‌توان برخلاف میل او از عضویت در شورا برکنار کرد مگر در موارد زیر
- الف- ناتوانی در انجام وظایف محوله به تشخیص دو سوم اعضای شورا
- ب- محکومیت‌های مذکور در جزءهای «۳» و «۵» بند «ب» ماده (۵۳) این قانون

ج- محکومیت قطعی به دلیل سوء استفاده از مقررات مواد (۷۵) و (۷۶) این قانون

د- از دست دادن اهلیت استیفا

ه- غیبت غیرموجه بیش از دو ماه متوالی و سه ماه غیرمتوالی در هر سال از حضور در شورا، با تشخیص اکثریت اعضای شورای رقابت

و- نقض تکالیف و محدودیت‌های موضوع ماده (۶۸) این قانون و تخلفی از مقررات موضوع مواد (۷۵) و (۷۶) به تشخیص اکثریت اعضای شورای رقابت

۲- در صورت کناره‌گیری داوطلبانه یا فوت هر یک از اعضای شورا و همچنین در صورت بروز موجبات عزل به نحو مذکور در فوق، مراتب همراه با دلایل و مدارک و مستندات مربوط حسب مورد توسط رییس شورا یا نایب رییس وی به مرجع انتصاب کننده عضو، جهت انتصاب عضو جانشین اعلام می‌شود. مرجع مزبور مکلف است حداکثر ظرف یک ماه از تاریخ وصول تقاضا، در چارچوب ماده (۵۳) این قانون، عضو جانشین را انتخاب و به شورای رقابت معرفی کند.

۳- اعضای شورای رقابت را نمی‌توان به دلیل اتخاذ تصمیمات در چارچوب وظایف قانونی و یا اظهاراتی که به استناد قانون می‌کنند، تحت تعقیب قرار داد.

۴- شورای رقابت در رسیدگی و تصمیم‌گیری مطابق مقررات این فصل از استقلال کامل برخوردار است.

ماده ۵۷- جلسات شورا با حضور دو سوم اعضا و به ریاست رییس و در غیاب او نایب رییس رسمیت خواهد داشت. تصمیمات شورا با رای اکثریت اعضای صاحب رای مشروط بر آن که از پنج رای کمتر نباشد معتبر خواهد بود و تصمیمات شورا در خصوص ماده (۶۱) این قانون در صورتی اعتبار خواهد داشت که رای حداقل یک قاضی عضو نیز در آن مثبت باشد.

ماده ۵۸- علاوه بر موارد تصریح شده در سایر مواد، این شورا وظایف و اختیارات زیر را نیز دارد:

۱- تشخیص مصادیق رویه‌های ضدرقابتهی و معافیت‌های موضوع این قانون و اتخاذ تصمیم در مورد این معافیت‌ها در خصوص امور موردی مندرج در این قانون

۲- ارزیابی وضعیت و تعیین محدوده بازار کالاها و خدمات مرتبط با مواد (۴۴) تا (۴۸)

۳- تدوین و ابلاغ راهنماها و دستورالعمل‌های لازم به منظور اجرای این فصل و دستورالعمل‌های داخلی شورا

۴- ارائه نظرات مشورتی به دولت برای تنظیم لوایح مورد نیاز

۵- تعیین مصادیق و تصویب دستورالعمل تنظیم قیمت، مقدار و شرایط دسترسی به بازار کالاها و خدمات انحصاری در هر مورد با رعایت مقررات مربوط

ماده ۵۹- شورای رقابت مکلف است در حوزه کالاها و خدماتی که بازار آنها به تشخیص این شورا مصداق انحصار بوده و نیازمند تاسیس نهاد مستقل (تنظیم‌گر) است، پیشنهاد تاسیس و اساسنامه نهاد (تنظیم‌گر بخشی) را به دولت ارسال نماید. هیئت دولت مکلف است ظرف مدت سه ماه از دریافت پیشنهاد شورای رقابت، اقدام قانونی لازم را جهت تاسیس نهاد مزبور انجام دهد. تاسیس نهادهای تنظیم‌گر بخشی تنها به موجب قانون و با رعایت احکام ذیل امکان‌پذیر خواهد بود.

تبصره ۱- مرکز ملی رقابت انجام وظایف دبیرخانه و پشتیبانی این نهادها را برعهده دارد.

تبصره ۲- اساسنامه نهادهای تنظیم‌گر بخشی باید موارد زیر را در برگیرد:

الف- حیطه اختیارات نهاد تنظیم‌گر به گونه‌ای است که:

۱- آن دسته از وظایف و اختیارات شورای رقابت که به نهاد تنظیم‌گر بخشی واگذار می‌شود، مشخص شود.

۲- وظایف و اختیارات تعیین شده برای نهاد تنظیم‌گر از وظایف شورای رقابت و سایر دستگاه‌ها و نهادها سلب شود.

۳- هیچ‌یک از نهادهای تنظیم‌گر بخشی نتواند مغایر با این قانون یا مصوبات قبل و بعدی شورای رقابت در زمینه تسهیل رقابت تصمیمی بگیرد یا اقدامی کند. مرجع تشخیص و حل و فصل مغایرت‌ها، شورای رقابت است و ترتیبات اجرای آن با توجه به ملاحظات هر حوزه در اساسنامه نهاد تنظیم‌گر مشخص می‌شود.

ب- ترکیب اعضای نهاد تنظیم‌گر و شرایط انتخاب آنها به گونه‌ای است که:

۱- به منظور واگذاری تمام یا بخشی از اختیارات موضوع ماده (۶۱) این قانون، دو نفر از قضات به انتخاب و حکم رییس قوه قضائیه در ترکیب اعضای نهاد تنظیم‌گر بخشی عضویت داشته باشند.

۲- ترکیب اعضای متشکل از نمایندگان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، نمایندگان بخش‌های غیردولتی و صاحب‌نظران در حوزه‌های حقوقی و اقتصادی باشند.

۳- الزامات ساختاری مربوط به استقلال نهادهای تنظیم‌گر بخشی شامل ترتیباتی که در مواد (۵۵) و (۵۶) این قانون برای اعضای شورای رقابت ذکر شده، برای اعضای نهادهای تنظیم‌گر بخشی نیز رعایت شوند.

۴- شرایط مندرج در بند (ب) ماده (۵۳) این قانون برای اعضا لحاظ شود.

پ- بودجه و اعتبارات نهاد تنظیم‌گر بخشی به‌گونه‌ای است که:

۱- دولت از اشخاص حقوقی تحت تنظیم، عوارضی را دریافت کند و با رعایت قوانین مربوطه به‌عنوان درآمد اختصاصی هر یک از نهادهای تنظیم‌گر بخشی اختصاص دهد. میزان این عوارض باید به‌صورت سالانه در لایحه بودجه پیشنهاد شود.

۲- حداقل و حداکثر میزان عوارض مذکور برای هر بخش در اساسنامه نهاد تنظیم‌گر آن بخش تعیین شود.

ماده ۶۰- اختیار شورا برای بازرسی و تحقیق به شرح زیر است:

الف- بازرسی: شورای رقابت اختیار دارد در اجرای وظایف و مأموریت‌های خود برای رسیدگی به دعوی و پرونده‌های طرح شده، بنگاه‌ها و شرکت‌ها را بازرسی کند و اجازه ورود به اماکن، انبارها، وسایل نقلیه، رایانه‌ها و تفتیش آنها و نیز جواز بازرسی از فعالیت‌های اقتصادی، اموال، رایانه‌ها، دفاتر و سایر اوراق را صادر کند. شرکت در جلسات مجامع عمومی و جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز از جمله مصوبات هیئت‌مدیره، نیز مشمول اختیار بازرسی شورا است.

ب- تحقیق: شورا اختیار دارد در اجرای وظایف و مأموریت‌های خود، با استفاده از یک یا چند راهکار زیر، رسیدگی به موضوعات مرتبط با این قانون و شکایات را انجام دهد:

۱- احضار مشتکی عنه برای حضور در شورا یا مرکز به منظور انجام تحقیقات از او

۲- احضار شهود و یا هر شخص دیگر که حضور آنها به منظور رسیدگی به شکایات ضروری تشخیص داده شود

۳- درخواست گزارش، اطلاعات، مدارک، مستندات و سوابق (اعم از کاغذی یا الکترونیکی) مرتبط با رویه‌های ضدرقابتی از اشخاص حقیقی و حقوقی

۴- دعوت از کارشناسان و موسسات تخصصی و دریافت اظهارنظر آنان در فرایند تحقیق و بازرسی

تبصره ۱- شورای رقابت باید صدور مجوز تحقیقات و بازرسی و محدوده آن را در اجرای این ماده در هر مورد حسب مورد از یکی از قضات عضو شورا یا یکی از پنج قاضی که بدین منظور توسط رییس قوه قضائیه (از بین قضات با حداقل ده سال سابقه) انتخاب و معرفی می‌شوند، درخواست کند. قاضی موظف است حداکثر ظرف دو هفته تصمیم بگیرد. انجام تحقیقات و بازرسی منوط به حکم قاضی است.

تبصره ۲- شورا می‌تواند امر تحقیق و بازرسی را به موسسات تخصصی و اشخاص متخصص حقیقی و حقوقی که طبق قوانین خاص تشکیل و احراز صلاحیت شده‌اند، ارجاع کند.

ماده ۶۱- هرگاه شورا پس از وصول شکایات یا انجام تحقیقات لازم احراز کند که یک یا چند مورد از رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون توسط بنگاهی اعمال شده است، می‌تواند حسب مورد یک یا چند تصمیم زیر را بگیرد:

۱- دستور به فسخ هر نوع قرارداد، توافق و تفاهم متضمن رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون

۲- دستور به توقف طرفین توافق یا توافق‌های مرتبط با آن از ادامه رویه‌های ضدرقابتی مورد نظر

۳- دستور به توقف هر رویه ضدرقابتی یا عدم تکرار آن

۴- اطلاع رسانی عمومی در جهت شفافیت بیشتر بازار

۵- دستور به عزل مدیرانی که برخلاف مقررات ماده (۴۶) این قانون انتخاب شده‌اند.

۶- دستور به واگذاری سهام یا سرمایه بنگاه‌ها یا شرکت‌ها که برخلاف ماده (۴۷) این قانون حاصل شده است.

۷- الزام به تعلیق یا دستور به ابطال هرگونه ادغام که برخلاف ممنوعیت ماده (۴۸) این قانون انجام شده و یا الزام به تجزیه شرکت‌های ادغام شده.

۸- دستور استرداد اضافه درآمد و یا توقیف اموالی که از طریق ارتکاب رویه‌های ضدرقابتی موضوع مواد (۴۴) تا (۴۸) این قانون تحصیل شده است از طریق مراجع ذیصلاح قضائی.

۹- دستور به بنگاه یا شرکت جهت عدم فعالیت در یک زمینه خاص یا در منطقه یا مناطق خاص

۱۰- دستور به اصلاح اساسنامه، شرکتنامه یا صورتجلسات مجامع عمومی یا هیئت‌مدیره شرکت‌ها یا ارائه پیشنهاد لازم به دولت درخصوص اصلاح اساسنامه‌های شرکت‌ها و موسسات بخش عمومی

۱۱- الزام بنگاه‌ها و شرکت‌ها به رعایت حداقل عرضه و دامنه قیمتی در شرایط انحصاری

۱۲- تعیین جریمه نقدی از ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا یک میلیارد (۱.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، در صورت نقض ممنوعیت‌های ماده (۴۵) این قانون. آیین‌نامه مربوط به تعیین میزان جرائم نقدی متناسب با عمل ارتكابی به پیشنهاد مشترک وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت و دادگستری تهیه و به تصویب هیئت‌وزیران می‌رسد.

ماده ۶۲- شورای رقابت تنها مرجع رسیدگی به رویه‌های ضدرقابتی است و مکلف است رأساً و یا براساس شکایت هر

شخصی اعم از حقیقی یا حقوقی از جمله دادستان کل یا دادستان محل، دیوان محاسبات کشور، سازمان بازرسی کل کشور، تنظیم‌کننده‌های بخشی، سازمان‌ها و نهادهای وابسته به دولت، تشکل‌های صنفی، انجمن‌های حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان و دیگر سازمان‌های غیردولتی، بررسی و تحقیق در خصوص رویه‌های ضد رقابتی را آغاز و در چارچوب ماده (۶۱) این قانون تصمیم بگیرد. شورا مکلف است برای رسیدگی به موضوع شکایات، وقت رسیدگی تعیین و آن را به طرفین ابلاغ نماید. طرفین می‌توانند شخصاً در جلسه حضور یابند یا وکیل معرفی نمایند یا لایحه دفاعیه به شورا تقدیم کنند.

تبصره- تخلفات موضوع فصل هشتم قانون نظام صنفی چنانچه موجب اخلال در رقابت باشد مطابق مقررات این قانون رسیدگی خواهد شد. در صورت بروز اختلاف، حل اختلاف با کمیته‌ای مرکب از یکی از اعضای شورای رقابت به انتخاب رییس شورا، یک نفر نماینده از هیئت عالی نظارت موضوع ماده (۵۳) قانون نظام صنفی و یک نفر به انتخاب وزیر دادگستری خواهد بود. رای اکثریت اعضای این هیئت قطعی است. محل استقرار کمیته، در وزارت دادگستری خواهد بود.

ماده ۶۳- کلیه تصمیمات شورای رقابت و نهادهای تنظیم‌گر بخشی موضوع ماده (۵۹)، ظرف مدت بیست روز از تاریخ ابلاغ به ذی‌نفع، صرفاً قابل تجدیدنظر در هیئت تجدیدنظر موضوع ماده (۶۴) این قانون است. این مدت برای اشخاص مقیم خارج از کشور دو ماه می‌باشد. در صورت عدم ارائه درخواست تجدیدنظر در مدت یادشده و همچنین در صورت تأیید تصمیمات شورا در هیئت تجدیدنظر، این تصمیمات قطعی هستند

تبصره- در مواردی که تصمیمات شورا، به تشخیص شورا جنبه عمومی داشته باشد، پس از قطعیت باید به هزینه محکوم علیه در یکی از جراید کثیرالانتشار منتشر شود.

ماده ۶۴- محل استقرار، ترکیب هیئت تجدیدنظر، شرایط انتخاب و نحوه تصمیم‌گیری در این هیئت به شرح زیر است:

۱- هیئت تجدیدنظر که در تهران مستقر خواهد بود، از افراد زیر تشکیل می‌شود:

الف- سه قاضی دیوان عالی کشور به انتخاب و حکم رییس قوه قضائیه

ب- دو صاحب‌نظر اقتصادی به پیشنهاد وزیر امور اقتصادی و دارایی و حکم رییس جمهور

ج- دو صاحب‌نظر در فعالیتهای تجاری و صنعتی و زیربنایی به پیشنهاد وزیر صنعت، معدن و تجارت و حکم رییس جمهور

۲- اعضای هیئت تجدیدنظر باید حداقل دارای پانزده سال سابقه کار مفید و مرتبط باشند. سایر شرایط انتخاب اعضا و همچنین ضوابط مرتبط با دوره تصدی اعضا، اشتغال، عزل و رسیدگی به تخلفات اعضا و نیز موقعیت شغلی و ضوابط استخدامی و حقوق و مزایای آنان به ترتیبی خواهد بود که در بند «ب» ماده (۵۳) و مواد (۵۵) و (۵۶) این قانون ذکر شده است.

۳- نحوه تصمیم‌گیری هیئت تجدیدنظر به شرح زیر است:

الف- تصمیمات هیئت تجدیدنظر منوط به تصویب اکثریت اعضای آن است، ولی رای تجدیدنظر در مورد تصمیمات ماده (۶۱) این قانون در عین حال باید متضمن موافقت حداقل دو عضو قاضی این هیئت باشد.

ب- هیئت تجدیدنظر می‌تواند، امر تحقیق و بازرسی را به موسسات تخصصی و اشخاص حقیقی و حقوقی متخصص که طبق قوانین خاص تشکیل و احراز صلاحیت شده اند، ارجاع کند

ج- هیئت تجدیدنظر می‌تواند تصمیمات شورا را نقض یا عیناً تأیید یا حسب مورد آن را تعدیل یا اصلاح کند یا مستقلاً تصمیم دیگری بگیرد.

د- تصمیمات هیئت تجدیدنظر به شرح بند فوق قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود.

۴- هیئت تجدیدنظر می‌تواند طرفین دعوا را برای ادای توضیحات دعوت نماید و همچنین طرفین و یا وکیل آنها بنا به تشخیص خود می‌توانند حضوراً یا با ارائه لایحه دفاعیه نسبت به ادای توضیحات در جلسه رسیدگی به پرونده مطروحه اقدام نمایند، در غیر این صورت هیئت با توجه به مدارک و مستندات مضبوط در پرونده، تصمیم مقتضی خواهد گرفت.

ماده ۶۵- تصمیمات شورای رقابت جز در مورد بند «۱۲» ماده (۶۱) این قانون پس از ابلاغ به ذی نفع قابل اجرا است و تجدید نظرخواهی ذی نفع به موجب ماده (۶۳) مانع اجرا نخواهد شد. در هر صورت ذی نفع می‌تواند همزمان با تجدید نظرخواهی یا پس از آن تا زمان تصمیم‌گیری هیئت تجدیدنظر، توقف اجرای تصمیم شورای رقابت را تقاضا کند و هیئت تجدیدنظر فوراً به تقاضا رسیدگی کرده و می‌تواند با اخذ تأمین یا تضمین مناسب دستور توقف اجرای تصمیمات شورای رقابت را صادر کند.

ماده ۶۶- اشخاص حقیقی و حقوقی خسارت دیده از رویه‌های ضد رقابتی مذکور در این قانون، می‌توانند حداکثر ظرف یک سال از زمان قطعیت تصمیمات شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر مبنی بر اعمال رویه‌های ضد رقابتی، به منظور جبران خسارت به دادگاه صلاحیت‌دار دادخواست بدهند. دادگاه ضمن رعایت مقررات این قانون در صورتی به دادخواست رسیدگی می‌کند که خواهان رونوشت رای قطعی شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر را به دادخواست مذکور پیوست کرده باشد.

تبصره- در مواردی که تصمیمات شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر جنبه عمومی داشته و پس از قطعیت از طریق جراید

کثیرالانتشار منتشر می‌شود، اشخاص ثالث ذی نفع می‌توانند با اخذ گواهی از شورای رقابت مبنی بر شمول تصمیم مذکور بر آنها، دادخواست خود را به دادگاه صلاحیت‌دار بدهند. صدور حکم به جبران خسارت، منوط به ارائه گواهی مذکور است و دادگاه در صورت درخواست خواهان مبنی بر تقاضای صدور گواهی با صدور قرار اناطه، تا اعلام پاسخ شورای رقابت از رسیدگی خودداری می‌نماید. رسیدگی شورا به درخواست‌های موضوع این تبصره خارج از نوبت خواهد بود.

ماده ۶۷- شورای رقابت می‌تواند در کلیه جرائم موضوع این قانون سمت شاکی داشته باشد و از دادگاه صلاحیت‌دار برای جبران خسارت وارد شده به منافع عمومی درخواست رسیدگی کند.

ماده ۶۸- تکالیف و محدودیت‌های اعضای شورای رقابت، هیئت تجدیدنظر و کارکنان مرکز ملی رقابت به شرح زیر است:

۱- ممنوعیت شرکت در جلسات و تصمیم‌گیری در موارد موضوع ماده (۹۱) قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی؛ تصمیماتی که بدون رعایت این بند اتخاذ شود و منجر به تحصیل منافع مستقیم یا غیرمستقیم یا معافیت از تکلیفی برای عضو مربوط شود، باطل و فاقد اثر قانونی خواهد بود.

تبصره- چنانچه بنا به محدودیت فوق فرد یا افرادی از اعضای شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر از شرکت در جلسات شورا و تصمیم‌گیری منع شوند، شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر از مرجع معرفی کننده عضو مزبور، درخواست معرفی عضو جایگزین را برای رسیدگی به این موضوع می‌کند.

۲- وظیفه حفظ اطلاعات داخل: اعضای شورای رقابت، هیئت تجدیدنظر و همچنین کارکنان مرکز ملی رقابت و هر شخصی که قبلاً در این سمت‌ها مشغول به کار بوده است، نباید اطلاعات داخلی بنگاه‌ها، شرکت‌ها یا اشخاصی را که در جریان انجام وظیفه یا به این مناسبت از آنها اطلاع یافته اند، فاش کنند یا به طور مخفیانه از آن به نفع خود یا اشخاص دیگر بهره بگیرند.

۳- ممنوعیت اظهارنظر قبل از اتخاذ تصمیم: اعضای شورای رقابت و هیئت تجدیدنظر و نیز کارکنان مرکز ملی رقابت نباید قبل از اتخاذ تصمیم، در خصوص تخلفات بنگاه‌ها، شرکت‌ها یا اشخاص از مقررات این قانون به صورت کتبی یا شفاهی اظهارنظر کنند.

ماده ۶۹- شورای رقابت موظف است امکان دسترسی عموم به ضوابط، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با این فصل را فراهم و گزارش عملکرد سالیانه اجرای این فصل را تنظیم و برای عموم منتشر کند.

ماده ۷۰- تصمیمات قطعی شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر حسب مورد توسط واحد اجرای احکام مدنی دادگستری اجرا می‌شود.

ماده ۷۱- آیین‌نامه اجرایی موضوع این فصل از جمله نحوه بازرسی، تحقیق، ثبت استعلامات و وصول شکایات به پیشنهاد شورای رقابت حداکثر ظرف مدت شش ماه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده ۷۲- هر کس برای اخذ گواهی یا مجوزهای موضوع این فصل یا در جریان رسیدگی به رویه‌های ضدرقابتهی اعم از مرحله بازرسی و تحقیقات اظهارات خلاف واقع کند و یا از ارائه اطلاعات و اسناد و مدارکی که می‌تواند در نتیجه تصمیمات شورای رقابت و هیئت تجدیدنظر مؤثر باشد، خودداری کند و همچنین هر کس که به شورای رقابت، هیئت تجدیدنظر و مرکز ملی رقابت مدارک و اسناد جعلی یا خلاف واقع تسلیم کند یا اطلاعات، مدارک و اسناد مرتبط با رویه‌های ضدرقابتهی را صرف نظر از قالب آنها به طور مستقیم یا غیرمستقیم نابود کند، تغییر دهد یا تحریف کند، به حبس تعزیری از سه ماه تا یک سال یا به جزای نقدی از ده میلیون (۱۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا یکصد میلیون (۱۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهد شد. چنانچه ارائه اسناد و مدارک یا بیان اظهارات خلاف واقع یا جعلی منجر به اخذ گواهی یا مجوزهای مذکور در این فصل شده باشد، دادگاه علاوه بر تعیین مجازات مقرر در این ماده، با تقاضای ذی نفع، حسب مورد حکم به ابطال گواهی یا مجوز مزبور صادر می‌کند.

ماده ۷۳- هر کارشناس یا خبره یا صاحب‌نظری که شهادت یا اظهارنظر او برابر مقررات این فصل درخواست شود و برخلاف واقع شهادتی دهد که در تصمیمات شورای رقابت و هیئت تجدیدنظر مؤثر واقع شود، به حبس تعزیری از یک تا سه سال یا به جزای نقدی از سی میلیون (۳۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سیصد میلیون (۳۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

تبصره- علاوه بر مجازات‌های فوق، شهادت کذب مشمول مجازات مقرر در قانون مجازات اسلامی نیز می‌باشد.

ماده ۷۴- هر کس به قصد صدمه زدن به اعتبار تجاری و حرفه‌ای بنگاه‌ها یا شرکت‌ها و یا مدیران یا صاحبان آنها شکایتی به شورای رقابت یا هیئت تجدیدنظر تسلیم کرده باشد که پس از رسیدگی ثابت شود واهی بوده است، علاوه بر محکومیت به جبران خسارت به حبس از شش ماه تا دو سال یا به جزای نقدی معادل خسارت وارده یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۷۵- هر کس که به موجب این فصل مکلف به حفظ اطلاعات داخلی شرکت‌ها، بنگاه‌ها و یا سایر اشخاص شده است، آن را منتشر و یا افشا کند و یا از این اطلاعات به نفع خود یا اشخاص دیگر بهره بگیرد، حسب مورد به حبس تعزیری

از شش ماه تا دو سال یا جزای نقدی از چهل میلیون (۴۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهارصد میلیون (۴۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات و نیز جبران خسارات ناشی از افشا و یا انتشار اطلاعات محکوم خواهد شد.

ماده ۷۶- هر یک از اعضای شورای رقابت، اعضای هیئت تجدیدنظر، رؤسا و کارکنان مرکز ملی رقابت و همچنین هر یک از حقوق‌بگیران آنها و اشخاص طرف قرارداد آنها و نیز هر شخص دیگری که از مقررات این قانون برای ضربه‌زدن به منافع مالی یا اعتبار تجاری و حرفه‌ای اشخاص حقیقی یا حقوقی سوء استفاده کند، علاوه بر جبران خسارات به حبس تعزیری از سه تا پنج سال یا جزای نقدی از پنجاه میلیون (۵۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا پانصد میلیون (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال یا هر دو مجازات محکوم خواهد شد.

ماده ۷۷- نقض هر یک از بندهای «۱»، «۲» و «۳» ماده (۶۸) این قانون تخلف انتظامی محسوب می‌شود و مرتکب علاوه بر مجازات‌های مذکور در این قانون حسب مورد در یکی از مراجع مذکور در بند «۵» ماده (۵۵) محاکمه خواهد شد.

ماده ۷۸- هر کس که به هر شکلی مانع از انجام تحقیقات و بازرسی‌های مأموران و بازرسان مرکز ملی رقابت شود، به جزای نقدی از پنج میلیون (۵.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال محکوم خواهد شد و در صورت ادامه مانع‌تراشی به ازای هر روز، مبلغ یک میلیون (۱.۰۰۰.۰۰۰) ریال به جزای نقدی تعیین شده اضافه خواهد شد.

ماده ۷۹- مجازات اشخاص حقوقی به شرح زیر است:

۱- در صورت ارتکاب هر یک از جرائم موضوع مواد این فصل توسط اشخاص حقوقی، مدیران آنها در زمان ارتکاب حسب مورد به مجازات مقرر در این قانون برای اشخاص حقیقی محکوم خواهند شد.

۲- چنانچه ارتکاب جرم توسط شخص حقوقی، در نتیجه تعمد یا تقصیر هر یک از حقوق‌بگیران آن انجام گیرد، علاوه بر آنچه که مشمول بند (۱) می‌شود، فرد مزبور نیز حسب مورد برابر مقررات این قانون مسئولیت کیفری خواهد داشت.

۳- چنانچه هر یک از مدیران یا حقوق‌بگیران اشخاص حقوقی ثابت کند که جرم بدون اطلاع آنان انجام گرفته یا آنان همه توان خود را برای جلوگیری از ارتکاب آن به کار برده‌اند یا بلافاصله پس از اطلاع از وقوع جرم آن را به شورای رقابت یا مراجع ذیصلاح اعلام کرده‌اند، از مجازات مربوط به آن عمل معاف خواهد شد.

تبصره- در موارد لزوم جبران خسارت، در صورت پیش‌بینی این امر در اساسنامه یا دخالت اشخاص در این امر اشخاص حقوقی متضامناً با افراد مذکور در این ماده مسئول خواهند بود.

ماده ۸۰- مطالبه خسارات موضوع این قانون منوط به تقدیم دادخواست به دادگاه ذیصلاح است.

ماده ۸۱- چنانچه در خصوص جرائم مذکور در این فصل، مجازات‌های سنگین‌تری در قوانین دیگر پیش‌بینی شده‌باشد، مجازات‌های سنگین‌تر اعمال خواهد شد.

ماده ۸۲- به جرائم موضوع مواد (۷۲) تا (۷۸) این فصل در دادرسی‌ها و دادگاه‌های عمومی، مطابق مقررات جاری و مقررات این قانون و خارج از نوبت رسیدگی می‌شود.

ماده ۸۳- در اجرای این قانون، ضابطان دادگستری مکلف به همکاری با شورای رقابت، هیئت تجدیدنظر و مرکز ملی رقابت هستند.

ماده ۸۴- مبالغ جزای نقدی مندرج در این فصل هر سه سال یک بار متناسب با رشد شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی که توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به طور رسمی اعلام می‌شود، با پیشنهاد شورای رقابت و تصویب هیئت‌وزیران تعدیل می‌شود.

فصل دهم- مواد متفرقه

ماده ۸۵- بالاترین مقام هر یک از دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۸۶) این قانون، مسئول اجرای صحیح و به موقع تکالیف مقرر شده برای آنها در این قانون می‌باشد و موظف است گزارش پیشرفت کار را هر سه ماه یک بار به شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم (۴۴) قانون اساسی ارائه نماید. در صورت تأخیر یا تعلل یا توقف در انجام وظایف مشخص شده در این قانون بالاترین مقام دستگاه موظف است حداکثر ظرف یک هفته فرد خاطی را به هیئت تخلفات اداری معرفی کند. هیئت موظف است پس از رسیدگی و احراز تخلف، بندهای (ج) تا (ط) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری را نسبت به فرد خاطی اعمال نماید. چنانچه علت تأخیر، تعلل یا توقف، اشکال و یا نارسایی در قانون باشد دولت موظف است حداکثر ظرف دو ماه پس از تشخیص، لایحه اصلاح قانون را با قید یک فوریت به مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

ماده ۸۶- کلیه وزارتخانه‌ها، موسسه‌های دولتی و شرکت‌های دولتی موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۶/۱ و همچنین کلیه دستگاه‌های اجرایی، شرکت‌های دولتی و موسسات انتفاعی وابسته به دولت که شمول قوانین و مقررات

عمومی بر آنها مستلزم ذکر نام یا تصریح نام آنها است، از جمله شرکت ملی نفت ایران و شرکت‌های تابعه و وابسته به آن، سایر شرکت‌های وابسته به وزارت نفت و شرکت‌های تابعه آن، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و شرکت‌های تابعه آن، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران و شرکت‌های تابعه آن، سازمان در حال تصفیه صنایع ملی ایران و شرکت‌های تابعه آن، مرکز تهیه و توزیع کالا و همچنین سهام متعلق به دستگاه‌ها، سازمان‌ها و شرکت‌های فوق‌الذکر در شرکت‌های غیردولتی و شرکت‌هایی که تابع قانون خاص می‌باشند و بانک‌ها و موسسات اعتباری در فعالیت‌های اقتصادی مشمول مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۸۷- کلیه آیین‌نامه‌های مورد نیاز این قانون که مرجع تهیه آن مشخص نشده است با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی حداکثر ظرف مدت شش ماه به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید. آیین‌نامه‌های موضوع فصل سوم این قانون که مرجع تهیه آنها مشخص نشده باشد به پیشنهاد وزارت تعاون با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۸۸- وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است هر شش ماه یک بار گزارش عملکرد اجرای این قانون را به تفکیک مواد و تبصره‌ها به مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی ارائه و برای اطلاع عموم منتشر نماید.

ماده ۸۹- این قانون از شمول ماده (۱۶۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مستثنی است.

ماده ۹۰- چنانچه دولت به هردلیل قیمت فروش کالاها یا خدمات بنگاه‌های مشمول واگذاری و یا سایر بنگاه‌های بخش غیردولتی را به قیمتی کمتر از قیمت بازار تکلیف کند، دولت مکلف است مابه‌التفاوت قیمت تکلیفی و هزینه تمام شده را تعیین و از محل اعتبارات و منابع دولت در سال اجرا پرداخت کند و یا از بدهی این بنگاه‌ها به سازمان امور مالیاتی کسر نماید.

ماده ۹۱- به منظور تامین شرایط هرچه مساعدتر برای مشارکت و مسئولیت‌پذیری بخش غیردولتی در فعالیت‌های اقتصادی:

الف- کلیه کمیسیون‌های مجلس شورای اسلامی می‌توانند در بررسی لوایح و طرح‌های اقتصادی نظر مشورتی فعالان اقتصادی را کسب و مورد استفاده قرار دهند.

ب- کلیه کمیسیون‌ها، هیئت‌ها، شوراهای ستادها و تصمصیم‌گیری در دولت مجازند در تصمیمات اقتصادی خود، نظر فعالان اقتصادی را جویا شده و مورد توجه قرار دهند. دولت موظف است عضویت رییس یا نماینده اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون در شوراهای تصمیم‌گیری اقتصادی را از طریق اصلاح قانون یا آیین‌نامه‌های مربوطه رسمیت بخشد. از این پس رییس اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون به عنوان عضو رسمی به ترکیب اعضای شورای اقتصاد، هیئت امنای حساب ذخیره ارزی، هیئت سرمایه‌گذاری خارجی (موضوع قانون جلب و حمایت سرمایه‌گذاری خارجی) و هیئت عالی واگذاری (موضوع قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران) اضافه می‌شود.

ج- قوه قضائیه موظف است با تشویق ارجاع پرونده‌های اقتصادی به داوری، در داوری این گونه پرونده‌ها و همچنین بازرسی در موضوعات اقتصادی، از ظرفیت‌های کارشناسی بخش غیردولتی نهایت استفاده را به عمل آورد

د- اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران و اتاق تعاون موظفند در ایفای نقش قانونی خود به عنوان مشاور سه قوه، ساز و کار لازم برای ساماندهی و هماهنگی تشکلهای اقتصادی و کسب نظرات فعالان اقتصادی را فراهم نموده و با کمک به ایجاد فضای تعامل سازنده بخش خصوصی با ارکان حکومت، در مسائل اقتصادی پیشنهادهای کارشناسانه لازم را ارائه نمایند. در این راستا، اتاق‌ها موظفند با تاسیس واحد پایش و پیگیری اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، گزارش‌های منظم لازم را به شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی تقدیم نمایند و همچنین پیش نویس قانون «ایجاد فضای مساعد کارآفرینی و رفع موانع کسب و کار» را تهیه و ارائه کنند.

ماده ۹۲- از تاریخ تصویب این قانون کلیه قوانین و مقررات مغایر با آن نسخ می‌گردد و مادام که در قوانین بعدی نسخ و یا اصلاح مواد و مقررات این قانون صریحاً و با ذکر نام این قانون و ماده مورد نظر قید نشود، معتبر خواهد بود.

۲-۵- قانون نظام صنفی کشور (تاریخ تصویب: ۱۳۸۲/۱۲/۲۴، آخرین اصلاحات: ۱۳۹۲/۶/۱۲):

ماده ۱۵- افراد صنفی عرضه کننده کالاها و خدمات مکلفند با الصاق برچسب روی کالا، یا نصب تابلو در محل کسب یا حرفه، قیمت واحد کالا یا دستمزد خدمت را به طور روشن و مکتوب و به گونه‌ای که برای همگان قابل رؤیت باشد، اعلام کنند. تبصره ۱- هر فرد صنفی در مقابل دریافت بها، اجرت یا دستمزد باید صورتحسابی شامل نام و نشانی واحد صنفی، تاریخ، مبلغ دریافتی و نوع و مشخصات کالاها یا فروخته شده یا خدمات انجام شده را به مشتری تسلیم دارد.

تبصره ۲- اتاق اصناف شهرستان می‌تواند با تصویب کمیسیون نظارت مرکز استان، بعضی از صنوف یا مشاغل را تا مبلغی معین، یا برخی دیگر را که دادن صورتحساب برای آنها مشکل است، از دادن صورتحساب معاف کند.

تبصره ۳- افراد صنفی که کالاهای خود را به صورت کلی عرضه می‌دارند باید از صورتحساب‌های چاپ شده استفاده کنند و مشخصات خریدار را نیز در آن بنویسند.

تبصره ۴- فرد صنفی، مسئول انطباق کیفیت و کمیت هر نوع کالای عرضه شده یا خدمت ارائه گردیده با وجه یا اجرت دریافتی مندرج در صورتحساب است.

ماده ۱۷- افراد صنفی مکلفند قوانین و مقررات جاری کشور، از جمله قوانین و مقررات صنفی، انتظامی، بهداشتی، ایمنی، حفاظت فنی و زیباسازی محیط کار و دستورالعمل‌های مربوط به نرخ‌گذاری کالاها و خدمات را که از سوی مراجع قانونی ذی‌ربط ابلاغ می‌گردد، رعایت و اجرا کنند.

تبصره ۱- افراد صنفی مکلفند پیش از به‌کارگیری کسانی که برای انجام دادن خدمات به منازل و اماکن مراجعه می‌کنند، مراتب را به اتحادیه اطلاع دهند تا اتحادیه پس از اخذ نظر نیروی انتظامی، نسبت به صدور کارت شناسایی عکس‌دار با درج تخصص اقدام لازم را به عمل آورد.

تبصره ۲- افراد صنفی مجاز نیستند برای جلب مشتری درباره محصولات، کالاها یا خدمات، برخلاف واقع تبلیغ کنند. در غیر این صورت طبق ماده (۶۸) این قانون با آنها رفتار خواهد شد.

تبصره ۳- انتشار هرگونه آگهی تبلیغاتی به هر طریق توسط فرد صنفی فاقد پروانه کسب معتبر، ممنوع است و متخلف به جریمه نقدی از یک میلیون (۱/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا دو بیست و پنجاه میلیون (۲۵۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم می‌شود. رسانه‌های گروهی، چاپخانه‌ها و موسسات تولید محصولات چند رسانه‌ای مکلفند قبل از قبول سفارش تولید یا نشر هرگونه آگهی تبلیغاتی، یک نسخه از پروانه کسب متقاضی را مطالبه نمایند، در غیر این صورت به جریمه نقدی موضوع این تبصره محکوم می‌شوند.

ماده ۲۸- واحد صنفی تنها در موارد زیر پس از گذراندن مراحل مندرج در آیین‌نامه‌ای که به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت خواهد رسید، به طور موقت از یک هفته تا شش ماه تعطیل می‌گردد:

الف- اشتغال به شغل یا مشاغل دیگر در محل کسب، غیر از آنچه در پروانه کسب قید گردیده یا کمیسیون نظارت مجاز شمرده است.

ب- تعطیل محل کسب بدون دلیل موجه حداقل به مدت پانزده روز برای آن دسته از صنفی که به تشخیص هیئت عالی نظارت موجب عسر و حرج برای مصرف‌کننده می‌شود.

تبصره- تشخیص موجه بودن دلیل با اتاق اصناف شهرستان است.

ج- عدم پرداخت حق عضویت به اتحادیه بر اساس ضوابطی که در آیین‌نامه مصوب کمیسیون نظارت تعیین شده است.

د- عدم اجرای مصوبات و دستورات قانونی هیئت عالی و کمیسیون نظارت که به وسیله اتحادیه‌ها به واحدهای صنفی ابلاغ شده است.

تبصره- تشخیص عدم اجرا بر عهده اتاق اصناف شهرستان است.

ه- عدم اجرای تکالیف واحدهای صنفی به موجب این قانون.

تبصره ۱- تعطیل موقت واحد صنفی با اعلام اتحادیه، رأساً از طریق نیروی انتظامی به عمل می‌آید.

تبصره ۲- هر فرد صنفی که واحد کسب وی تعطیل می‌شود می‌تواند به کمیسیون نظارت شکایت کند. نظر کمیسیون نظارت که حداکثر ظرف دو هفته اعلام خواهد شد، لازم‌الاجرا است. در صورت اعتراض فرد صنفی می‌تواند به مراجع ذی‌صلاح قضایی مراجعه کند.

تبصره ۳- جبران خسارات وارد شده به واحد صنفی در اثر تعطیل غیر موجه با مجوز اتحادیه یا مراجع دیگر، به استناد نظر کمیسیون نظارت، بر عهده دستور دهنده است.

تبصره ۴- در مواردی که تعطیلی واحد صنفی به تشخیص کمیسیون نظارت شهرستان موجب عسر و حرج مصرف‌کننده می‌شود، واحد صنفی مزبور به جریمه نقدی از دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال تا بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم می‌شود.

ماده ۲۹- اتحادیه‌ها می‌توانند وصول مالیات، عوارض و هزینه خدمات وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت را طبق مقررات و قوانین جاری در راستای قرارداد تنظیمی و در قبال اخذ کارمزد عهده‌دار شوند و مبالغ وصول شده بابت مالیات، عوارض یا هزینه خدمات را بلافاصله به حساب قانونی مربوطه واریز کنند.

تبصره- در صورت عدم اقدام از سوی اتحادیه‌ها، اتاق اصناف شهرستان می‌تواند با تنظیم قرارداد و در قبال اخذ کارمزد عهده‌دار انجام مسئولیت‌های مقرر در این ماده شود.

ماده ۳۰- وظایف و اختیارات اتحادیه‌ها عبارت است از:

الف- ارائه پیشنهاد برای تهیه، تنظیم یا تغییر ضوابط صدور پروانه کسب و انواع پروانه‌های لازم برای مشاغل، به اتاق اصناف شهرستان.

ب- اجرای مصوبات و بخشنامه‌های هیئت عالی نظارت و کمیسیون نظارت که در چارچوب این قانون به اتحادیه‌ها ابلاغ می‌گردد.

تبصره- اتاق اصناف شهرستان موظف است مصوبات و بخشنامه‌های هیئت عالی نظارت و کمیسیون نظارت را ظرف پنج روز از تاریخ دریافت به اتحادیه‌ها ابلاغ کند. پس از انقضای این مهلت، دبیرخانه هیئت عالی نظارت و کمیسیون نظارت می‌توانند بی‌واسطه مصوبات و بخشنامه‌های خود را به اتحادیه‌ها برای اجرا ابلاغ کنند.

ج- ارائه پیشنهاد درباره امور اصناف به اتاق اصناف شهرستان.

د- صدور پروانه کسب با دریافت تقاضا و مدارک متقاضیان با رعایت قوانین و مقررات مربوط.

هـ- ابطال پروانه کسب و تعطیل محل کسب طبق مقررات این قانون و اعلام آن به کمیسیون نظارت و جلوگیری از ادامه فعالیت واحدهای صنفی که بدون پروانه کسب دایر می‌شوند مطابق ماده (۲۷) این قانون یا پروانه آنها به عللی باطل می‌گردد.

و- تنظیم بودجه سال بعد و تسلیم آن تا آخر دی ماه هر سال به اتاق اصناف شهرستان جهت رسیدگی و تصویب.

ز- تنظیم ترازنامه سالانه و تسلیم آن تا پایان خرداد ماه هر سال به اتاق اصناف شهرستان برای رسیدگی و تصویب.

ح- ایجاد تسهیلات لازم برای آموزشهای مورد نیاز افراد صنفی به طور مستقل یا با کمک سازمان‌های دولتی یا غیر دولتی.

ط- تشکیل کمیسیون‌های رسیدگی به شکایات، حل اختلاف، بازرسی واحدهای صنفی، فنی و آموزشی و کمیسیون‌های دیگر مصوب هیئت عالی نظارت.

تبصره ۱- اعضای کمیسیون‌های مذکور بین سه تا پنج نفرند که از میان اعضای دارای پروانه کسب به پیشنهاد اتحادیه و تصویب اتاق اصناف شهرستان ذی‌ربط تعیین می‌شوند.

تبصره ۲- آیین‌نامه اجرایی این بند توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت و اتاق اصناف مراکز استان‌ها تهیه و به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت خواهد رسید.

تبصره ۳- در صورت بروز اختلاف صنفی بین افراد صنفی و اتحادیه، مراتب به اتاق اصناف شهرستان جهت رسیدگی و صدور رای ارجاع می‌شود. طرف معترض نسبت به رای صادر شده می‌تواند ظرف بیست روز اعتراض خود را به کمیسیون نظارت تسلیم دارد. نظر کمیسیون نظارت قطعی و لازم‌الاجرا خواهد بود. در صورت اعتراض هر یک از طرفین می‌توانند به مراجع ذی‌صلاح قضایی مراجعه کنند.

ی- وصول مالیات، عوارض و هزینه خدمات به نمایندگی از طرف وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت.

ک- هماهنگی با شهرداری و شورای شهر به منظور ایجاد شهرکهای صنفی و تمرکز تدریجی کالاها و معاملات عمده فروشی در میادین و مراکز معین شهری متناسب با احتیاجات شهر طبق مقررات و ضوابطی که به تصویب کمیسیون نظارت برسد.

ل- ارائه پیشنهاد به منظور تعیین نرخ کالا و خدمات، حدود صنفی، تعداد واحدهای صنفی مورد نیاز در هر سال جهت صدور پروانه کسب به اتاق اصناف شهرستان جهت رسیدگی و تصویب کمیسیون نظارت

م- سایر مواردی که در این قانون پیش‌بینی شده است.

تبصره- در بخشها و شهرهای تابعه مرکز شهرستان که بنا به اعلام اتحادیه‌ها و تصویب هیئت عالی نظارت انجام خدمات صنفی از طریق اتحادیه مقدور نیست، ادارات دولتی ذی‌ربط، شهرداری‌ها، سازمان‌های وابسته و دفاتر اتاقهای اصناف شهرستان‌ها حسب مورد مجازند خدمات مذکور را انجام دهند.

ن- برگزاری دوره‌های آموزشی احکام تجارت و کسب و کار به طور مستقل یا با کمک بسیج اصناف کشور قبل از صدور و تمدید پروانه کسب اعضای صنف.

س- اتحادیه‌هایی که بیش از دو هزار عضو و بازارهای گسترده صنفی دارند می‌توانند برای کمک و تسهیل انجام امور مراجعین، در نقاط مختلف دفتر نمایندگی تشکیل دهند.

ماده ۳۱- منابع مالی هر اتحادیه عبارتند از:

الف- حق عضویت افراد صنفی در اتحادیه

ب- وجوه دریافتی در ازای خدمات غیر موظف از قبیل خدمات فنی و آموزشی به اعضای صنف

ج- کمکهای دریافتی از اشخاص حقیقی یا حقوقی

د- کارمزد وصول مالیات، عوارض و هزینه خدمات وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سازمان‌های وابسته به دولت

ه- درصدی از وجوه دریافتی بابت صدور و تمدید پروانه کسب

تبصره ۱- اتحادیه‌ها مکلفند هنگام صدور و تمدید پروانه کسب مبالغی را از افراد صنفی وصول و درصدی از آن را به حساب اتاق اصناف شهرستان (موضوع بند یک ماده ۳۷ مکرر) و درصد دیگری را به حساب اتاق اصناف ایران (موضوع بند یک ماده ۴۷) واریز کنند. میزان مبالغ دریافتی و درصد سهم اتاق‌های اصناف شهرستان و ایران و نحوه وصول وجوه مزبور و سایر بندهای این ماده متناسب با وضعیت اتحادیه، نوع شغل و شهر، فقط در چارچوب آیین‌نامه‌ای مجاز است که به پیشنهاد اتاق اصناف ایران و با همکاری اتاق‌های اصناف استان‌ها توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می‌شود و حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد.

تبصره ۲- اتحادیه‌ها موظفند بیست درصد (۲۰٪) مبالغ دریافتی به موجب این ماده را به حساب اتاق اصناف شهرستان واریز کنند. مبالغی که جهت تهیه ساختمان و برگزاری دوره‌های آموزشی در قالب کمک‌های دریافتی از اعضا اخذ شده است با تایید اتاق اصناف شهرستان از حکم این تبصره مستثنی است.

فصل هشتم- تخلفات و جریمه‌ها

ماده ۵۹- تقلب: عبارت است از عرضه یا فروش کالا یا ارائه خدمتی که از لحاظ کیفیت یا کمیت منطبق با مشخصات کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی نباشد. جریمه تقلب، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

• متخلف علاوه بر الزام به پرداخت خسارت وارد شده به خریدار یا مصرف‌کننده در مرتبه اول معادل دو برابر مابه‌التفاوت ارزش کالا یا خدمت ابرازی یا درخواستی و کالای عرضه شده یا فروخته شده یا خدمت ارائه داده شده و در مرتبه دوم به چهار برابر مابه‌التفاوت مذکور جریمه می‌شود.

• در مرتبه سوم به شش برابر مابه‌التفاوت، جریمه می‌شود و علاوه بر پرداخت جریمه پارچه یا تابلو بر سردر محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت دو هفته نصب می‌گردد.

• در مرتبه چهارم به هشت برابر مابه‌التفاوت جریمه می‌شود و پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت یک ماه نصب می‌گردد.

• در مرتبه پنجم و مراتب بعدی به ده برابر مابه‌التفاوت جریمه می‌شود و پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت دو ماه نصب می‌گردد. همچنین به مدت شش ماه پروانه کسب وی تعلیق و محل کسب تعطیل می‌گردد.

تبصره ۱- در صورت تقاضای خریدار مبنی بر استرداد کالای مورد تقلب فروشنده علاوه بر پرداخت جریمه مقرر، مکلف به قبول کالا و استرداد وجه دریافتی به خریدار است و در صورت استتکاف، واحد صنفی تا اجرای کامل حکم، تعطیل می‌شود.

تبصره ۲- در صورتی که در قوانین دیگر برای عمل متقلبانه مجازات شدیدتری پیش‌بینی شده باشد، فرد متقلب به مجازات مزبور محکوم خواهد شد.

تبصره ۳- عرضه، نگهداری به قصد فروش و فروش کالا بدون علامت استاندارد ایران و ارائه خدمات بدون تایید موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران در صورتی که استاندارد کالا یا خدمات اجباری شده باشد، مشمول مقررات این ماده می‌شود.

ماده ۶۰- احتکار: عبارت است از نگهداری کالا به صورت عمده با تشخیص مراجع ذیصلاح و امتناع از عرضه آن به قصد گران‌فروشی یا اضرار به جامعه پس از اعلام ضرورت عرضه از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت یا سایر مراجع قانونی ذی‌ربط. جریمه احتکار، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

مرتبه اول- الزام محتکر به عرضه و فروش کل کالاهای احتکار شده و جریمه نقدی معادل هفتاد درصد (۷۰٪) قیمت روز کالاهای احتکار شده.

مرتبه دوم- الزام محتکر به عرضه و فروش کل کالاهای احتکار شده و جریمه نقدی معادل سه برابر قیمت روز کالاهای احتکار شده و نصب پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی و تعطیلی محل کسب به مدت یک ماه.

مرتبه سوم- الزام محتکر به عرضه و فروش کل کالاهای احتکار شده و جریمه نقدی معادل هفت برابر قیمت روز کالاهای احتکار شده و نصب پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی و تعطیلی محل کسب به مدت سه ماه.

تبصره ۱- عدم اعلام موجودی کالا به صورت ماهیانه به اتحادیه مربوطه توسط تولیدکنندگان و توزیع‌کنندگان عمده و خرده‌فروشان که کالاهای خود را به صورت عمده در انبار یا هر محل دیگری نگهداری می‌کنند صرفاً در مورد کالاهایی که کمیسیون نظارت ضروری تشخیص بدهد تخلف محسوب می‌شود و با متخلفان برابر مقررات مربوط رفتار می‌شود.

تبصره ۲- برای کشف تخلف در صورتی که قراینی حاکی از صحت گزارش و ضرورت ورود به محل اختفا یا احتکار کالا باشد در صورت عدم اعلام موجودی موضوع تبصره (۱) این ماده، حسب مورد، شعب سازمان تعزیرات حکومتی با رعایت مقررات قانونی

و تحت نظارت مدیر کل استان یا رییس اداره تعزیرات حکومتی شهرستان، اجازه ورود به محل یاد شده را صادر می‌کند و نیروی انتظامی موظف به اجرای دستور ابلاغ و اجرای احکام شعب سازمان تعزیرات حکومتی است.

آیین‌نامه اجرایی شرایط اعلام موجودی موضوع این تبصره ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می‌شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد.

ماده ۶۱- عرضه خارج از شبکه: عبارت است از عرضه کالا یا ارائه خدمت بر خلاف ضوابط و شبکه‌های تعیین شده از طرف وزارت صنعت، معدن و تجارت یا دستگاه اجرایی ذی‌ربط. جریمه عرضه خارج از شبکه، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال به شرح زیر است:

• الف- مرتبه اول- الزام به عرضه کالا یا ارائه خدمت، در شبکه و جریمه نقدی معادل دو برابر ارزش روز کالا یا خدمت خارج شده از شبکه در زمان تخلف.

• ب- مرتبه دوم- الزام به عرضه کالا یا ارائه خدمت در شبکه و جریمه نقدی معادل چهار برابر ارزش روز کالا یا خدمت خارج شده از شبکه در زمان تخلف.

• ج- مرتبه سوم- الزام به عرضه کالا یا ارائه خدمت در شبکه و جریمه نقدی معادل شش برابر ارزش روز کالا یا خدمت خارج شده از شبکه در زمان تخلف و نصب پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی به مدت یک ماه.

ماده ۶۳- عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع: عبارت است از عدم ارائه مدارک لازم جهت اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع به مراجع قانونی بدون عذر موجه ظرف سه ماه از تاریخ ترخیص کالا یا خدمت وارداتی یا در اختیار گرفتن تولید داخلی برای آن دسته از کالاها و خدماتی که توسط مراجع قانونی ذی‌ربط مشمول قیمت‌گذاری می‌گردند.

تبصره- تشخیص موجه بودن عذر با وزارت صنعت، معدن و تجارت است.

جریمه عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع، با عنایت به دفعات تکرار در طول هر سال تخلف، به شرح زیر است:

• الف- مرتبه اول- جریمه نقدی معادل نصف قیمت رسمی کالا یا خدمت.

• ب- مرتبه دوم- جریمه نقدی معادل دو برابر قیمت رسمی کالا یا خدمت.

• ج- مرتبه سوم- جریمه نقدی معادل چهار برابر قیمت رسمی کالا یا خدمت و نصب پارچه یا تابلو بر سر در محل کسب به عنوان متخلف صنفی و تعطیل محل کسب به مدت یک ماه.

ماده ۶۶- عدم صدور صورتحساب: عبارت است از خودداری از صدور صورتحسابی که با ویژگی‌های مندرج در ماده (۱۵) این قانون منطبق باشد. جریمه عدم صدور صورتحساب در هر بار تخلف دویست هزار (۲۰۰/۰۰۰) ریال است.

ماده ۶۷- چنانچه بر اثر وقوع تخلف‌های مندرج در این قانون، خسارتی به اشخاص ثالث وارد شود، به درخواست شخص خسارت دیده، فرد صنفی متخلف، علاوه بر جریمه‌های مقرر در این قانون، به جبران زیان‌های وارد شده به خسارت دیده نیز محکوم خواهد شد.

تبصره- هر فرد صنفی که نسخه‌ای از صورتحساب (فاکتور) خرید کالا را در واحد صنفی خود محفوظ ندارد و یا از ارائه آن به مأموران خودداری کند به پرداخت پانصد هزار (۵۰۰/۰۰۰) ریال جریمه محکوم می‌شود.

ماده ۶۸- عدم رعایت مفاد مواد (۱۶) و (۱۷) و مقررات موضوع بند (ک) ماده (۳۷) قانون از سوی فرد صنفی، تخلف محسوب می‌شود و متخلف به پرداخت جریمه نقدی در مرتبه اول دو میلیون (۲/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در مرتبه دوم پنج میلیون (۵/۰۰۰/۰۰۰) ریال و در مرتبه سوم و مراتب بعدی به ده میلیون (۱۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال محکوم می‌شود.

ماده ۷۲- خریداران و مصرف‌کنندگان و همچنین بازرسان و ناظران موضوع ماده (۵۲) این قانون می‌توانند شکایت یا گزارش خود را در مورد تخلفات موضوع این قانون به اتحادیه‌های ذی‌ربط تسلیم، ارسال یا اعلام دارند. اتحادیه‌ها موظفند حداکثر ظرف ده روز شکایت یا گزارش تخلف دریافتی را مورد بررسی قرار دهند و در صورت احراز عدم تخلف فرد صنفی و یا انصراف شاکی پرونده را مختومه نمایند و در صورت احراز تخلف و یا اعتراض شاکی، پرونده را در مرکز استان به سازمان تعزیرات حکومتی و در شهرستان‌ها به ادارات تابعه سازمان مذکور تسلیم نمایند. سازمان تعزیرات حکومتی و ادارات تابعه در شهرستان‌ها مکلفند حداکثر ظرف دو هفته در جلسه‌ای با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه به پرونده رسیدگی و طبق مفاد این قانون حکم مقتضی را صادر نمایند.

تبصره ۱- صدور رای در مورد تخلفات موضوع این قانون به غیر از مواردی که در تبصره (۲) این ماده آمده است، راساً توسط روسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی و با دعوت از شاکی و مشتکی‌عنه انجام خواهد شد. حضور نمایندگان سازمان صنعت، معدن و تجارت و اتاق اصناف یا اتحادیه مربوط در جلسات رسیدگی به تخلفات موضوع این تبصره بلامانع است. تجدیدنظرخواهی در مورد تخلفات موضوع این تبصره، مطابق مقررات سازمان تعزیرات حکومتی انجام می‌شود.

تبصره ۲- رسیدگی بدوی به تخلفات موضوع مواد ۵۷ (گران‌فروشی)، ۵۸ (کم‌فروشی)، ۵۹ (تقلب)، ۶۰ (احتکار) و ۶۳ (عدم اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع) در مواردی که موضوع شکایت شاکی یا گزارش بازرس حاکی از تخلف بیش از سه میلیون (۳/۰۰۰/۰۰۰) ریال است، توسط هیئتی متشکل از یکی از روسای شعب سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف و نماینده سازمان صنعت، معدن و تجارت با دعوت از شاکی و مشتکی عنه انجام خواهد شد. مبنای مذکور هر ساله براساس نرخ تورم سالانه با پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تصویب هیئت وزیران قابل تغییر است.

در صورت تجدیدنظرخواهی هر یک از طرفین، هیئت تجدیدنظر متشکل از یکی از روسای شعب تجدیدنظر سازمان تعزیرات حکومتی، نماینده اتاق اصناف شهرستان و نماینده اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان به موضوع رسیدگی خواهد کرد. نمایندگان اتاق اصناف و اداره صنعت، معدن و تجارت شهرستان در هیئت تجدیدنظر مربوط به هر پرونده باید غیر از نماینده دستگاه‌های مزبور در هیئت بدوی رسیدگی کننده به همان پرونده باشند.

جلسات هیئت‌های رسیدگی بدوی و تجدیدنظر با حضور هر سه عضو رسمی است و آرای صادره با دو رأی موافق معتبر می‌باشد.

تبصره ۳- ترتیبات رسیدگی اعم از ابلاغ، تشکیل جلسات، و خواهی و اجرای احکام به موجب مقررات سازمان تعزیرات حکومتی صورت می‌گیرد.

تبصره ۴- در مورد تخلفات تبصره (۲) در صورت عدم وجود اداره صنعت، معدن و تجارت یا اتاق اصناف در شهرستان مربوط، نمایندگان نزدیکترین شهرستان در جلسه شرکت خواهند کرد.

تبصره ۵- در صورت عدم امکان تشکیل هیئت رسیدگی در هر شهرستان، با تعیین رییس سازمان تعزیرات حکومتی استان، یکی از هیئت‌های رسیدگی شهرستان همجوار استان یا مرکز استان، وظایف مقرر شده را عهده‌دار خواهد شد.

تبصره ۶- اداره امور مراجع رسیدگی بدوی، تجدیدنظر و شعب و مسئولیت تشکیل جلسات رسیدگی بر عهده سازمان تعزیرات حکومتی شهرستان یا استان است. همچنین مسئولیت هماهنگی و رسیدگی به تخلفات هیئت‌ها، صدور رأی و ابلاغ آن و آموزش بازرسان و ناظران بر عهده سازمان تعزیرات حکومتی می‌باشد. نحوه نظارت و بازرسی، تهیه گزارش و اجرای رأی و رسیدگی به شکایات و تخلفات موضوع این قانون و تهیه دستورالعمل اجرایی و مالی آن به موجب این قانون خواهد بود.

تبصره ۷- درآمدهای ناشی از جریمه‌های دریافتی به حساب خزانه واریز می‌شود و معادل آن در بودجه‌های سنواتی منظور و توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت پس از تامین بار مالی ماده (۶۲) این قانون به طور مساوی در اختیار سازمان تعزیرات حکومتی، اتاق اصناف ایران و وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار می‌گیرد تا در اجرای این قانون هزینه نمایند.

تبصره ۸- هریک از طرفین در صورت اعتراض به آرای صادره در سازمان تعزیرات حکومتی، می‌توانند در دیوان عدالت اداری اقامه دعوی نمایند.

ماده ۷۲ مکرر- دادگستری، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، کلیه وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی، موسسات، سازمان‌ها، شرکت‌های دولتی، سایر دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است، موسسات عمومی غیر دولتی و سازمان‌های تابعه سازمان ثبت اسناد و املاک کشور و بانکها موظفند در اجرای احکام تخلفات موضوع این قانون با سازمان تعزیرات حکومتی همکاری نمایند.

ماده ۷۳- از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون، رسیدگی به تخلفات افراد صنفی و تعیین جریمه‌های آنها تنها به موجب احکام این قانون صورت خواهد پذیرفت. قوانین و مقررات مغایر با این قانون از جمله مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام در خصوص تعزیرات حکومتی مربوط به اصناف و واحدهای صنفی موضوع این قانون لغو می‌گردد.

ماده ۷۴- میزان جریمه‌های نقدی تعیین شده در این قانون، هر ساله بر اساس نرخ تورم سالانه بنا به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت و تایید هیئت وزیران قابل تعدیل است.

فصل نهم- سایر مقررات

ماده ۸۰- صدور پروانه کسب برای اماکن با کاربری اداری یا کارگاهی بلامانع است.

ماده ۸۱- نیروی انتظامی کشور موظف است در اجرای این قانون همکاری لازم را با اتحادیه‌ها، اتاق‌های اصناف و اتاق اصناف ایران معمول دارد. نحوه همکاری به موجب آیین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت با همکاری وزارت کشور و نیروی انتظامی تهیه و به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت خواهد رسید.

ماده ۸۲- اگر فرد صنفی، به سبب تغییر الگوی مصرف یا نیازها، یا رویدادهای پیش‌بینی نشده تحمیلی، امکان ادامه فعالیت صنفی خود را از دست بدهد، می‌تواند با کسب نظر مالک و تایید کمیسیون نظارت و با حفظ کاربری محل کسب به

فعالیت صنفی دیگری در همان محل پردازد.

ماده ۸۳- شهرداری‌ها موظفند در صورت تخریب محل‌های کسب، در اجرای طرح‌های مصوب، از دریافت هزینه‌های مترتب بر صدور پروانه ساخت محل جدید خودداری ورزند. اگر معوضی از طرف شهرداری‌ها پیشنهاد شود، ارزش روز آن نباید از ارزش روز محل کسب تخریب شده کمتر باشد.

ماده ۸۷- فعالیت افراد صنفی در فضای مجازی (سایبری) مستلزم اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوطه است.

تبصره- چگونگی صدور مجوز و نحوه نظارت بر اینگونه فعالیت‌های صنفی به موجب آیین‌نامه اجرایی است که توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت و وزارتخانه‌های اطلاعات و ارتباطات و فناوری اطلاعات تهیه می‌شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد.

ماده ۸۹- کلیه واردکنندگان کالا که به صورت تجاری به واردات کالا اقدام می‌کنند و قصد توزیع یا فروش کالاهای وارداتی خود را دارند، در صورتی که به عرضه مستقیم کالا به مصرف‌کننده مبادرت ورزند، ملزم به اخذ پروانه کسب طبق مقررات این قانون خواهند بود.

ماده ۹۰- وزارتخانه‌ها، موسسات، سازمان‌ها یا شرکت‌های دولتی، سایر دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است و نهادهای عمومی غیر دولتی، که طبق قوانین جاری ملزم یا مجاز به عرضه مستقیم کالاها یا خدمات به مصرف‌کنندگان هستند، اعم از این که از طریق اماکن و تاسیسات متعلق به خود یا دیگر اشخاص به این کار مبادرت ورزند، از شمول این قانون مستثنی هستند. اما رعایت سایر قوانین و مقررات جاری و نرخ‌های تعیین شده برای کالاها و خدمات توسط مراجع قانونی ذی‌ربط، الزامی است. دستگاه دولتی یا نهاد عمومی غیر دولتی متبوع در حیطه وظایف و اختیارات قانونی خود، مسئولیت نظارت و کنترل و سایر امور مربوط به اداره اماکن را بر عهده دارد.

در صورتی که این قبیل فعالیت‌ها به اشخاص حقیقی یا حقوقی واگذار گردد یا انجام دادن آنها با مشارکت بخش خصوصی صورت پذیرد، مشمول قانون نظام صنفی و مقررات آن خواهد بود.

ماده ۹۱- اشخاص حقیقی یا حقوقی اعم از دولتی یا غیر دولتی که طبق قوانین جاری موظف به اخذ مجوز فعالیت یا پروانه تاسیس، بهره‌برداری یا اشتغال از وزارتخانه‌ها، موسسات، سازمان‌ها یا شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌های دولتی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است می‌باشند و همچنین نهادهای عمومی غیر دولتی چنانچه به عرضه کالاها یا خدمات به خردفروشان یا مصرف‌کنندگان مبادرت ورزند، مکلفند علاوه بر دریافت مجوز فعالیت یا پروانه، به اخذ پروانه کسب از اتحادیه مربوط نیز اقدام کنند.

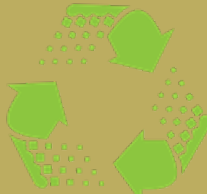
آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط اتاق اصناف ایران با همکاری دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه می‌شود و پس از تایید هیئت عالی نظارت به تصویب وزیر صنعت، معدن و تجارت می‌رسد.

تبصره ۱- اخذ پروانه کسب از اتحادیه، مانع اعمال نظارت مقرر در قوانین جاری از سوی هر یک از دستگاه‌های دولتی یا نهادهای عمومی غیر دولتی یاد شده بر آنها نخواهد بود.

تبصره ۲- کلیه واحدهای صنفی مستقر در میدین میوه و تره‌بار شهرداری، پایانه‌های ورودی، خروجی، مسافربری، فرودگاهی، ایستگاه‌های راه‌آهن و مترو، مساجد و اماکن فرهنگی و مذهبی در صورتی که به عرضه کالا و خدمات به عموم پردازند، مشمول این قانون می‌باشند و موظفند از اتحادیه‌های ذی‌ربط موضوع این قانون پروانه کسب اخذ نمایند.

اتحادیه صنایع بازیافت ایران

کانون همگامی و اشتراکیت بازرگانی
مدیریت سهامداری و بازاریابی

کمیسیون توسعه پایدار محیط زیست و آب
المق بارنگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران

شرکت مرتبه
مدیریت ریزه‌های توسعه همینه و خوشمزه

شرکت مرتبه
مهندسی هوشمند توسعه ایستگاه